Истината за Рождество Христово

из Словото
на Учителя Петър Дънов
и Рудолф Щайнер

Съдържание

Учителя за Рождество Христово 2
Коледният празник през вековете 13
Коледните символи 52
Възникване на Коледния празник 59
Раждането на земната светлина от мрака 83
Коледата като празник на Духа на Земята 94
Истинският смисъл на Рождество Христово 106

Учителя за Рождество Христово

„Казано е в Писанието: „Роденото от плътта е плът, а роденото от Духа е дух.“ – Кой човек е роден от Бога? Казано е: „Роденият от Бога грях не прави.“ Да се родиш от Бога – това значи да се прояви Божественото в човека...

Христос работи в света, но хората не Го виждат. Те искат да Го видят като човек, да Го пипнат, да Го усетят физически. Ако Той пълни сърцата на хората с красиви и възвишени чувства, какво искате повече от това? Искате да Го галите, да Го целувате, да Го носите на ръце? Това не е идея. Какво печели детето, ако цял ден го носите на ръце? Крив е възгледът на хората, дето очакват Христос да се роди отново като малко дете.

Христос се е родил и се ражда в сърцата и в душите на хората. Днес Христос не може да се роди от жена. Ако очаквате идването на Спасителя, отворете душата си – там ще се роди Той. При това Христос се ражда едновременно в много души. Когато Христос се роди в твоята душа, ти ще бъдеш полезен както за себе си, така и за околните. Това е възкресение. Това значи пробуждане на човешката душа.

Когато Христос живее в душите на хората, всички ще оживеят, ще станат и ще си подадат ръка като братя.

И така, вярвайте в новото учение, което ще ви изведе на добър край. Не допускайте никакво съмнение в себе си! Сложете настрана и най-малкото съмнение. Тогава в ума ви ще блесне нова светлина. Направете опит да се убедите в думите ми. В какво може да се съмнявате? От какво ще се плашите? Старият строй си отива. Той е дреха, която се замества с нова. Новата дреха е приготвена вече. Старият строй неизбежно ще се смени. Той не е съществено в живота. Съществено е човешкият дух и човешката душа. После, съществени са човешкият ум, сърце и воля – условия за работа.

Бъдещата култура е на човешкото сърце. Под „сърце“ не разбирам афект на чувствата. Това не е любов. Че си се въодушевил – и това не е любов. Любовта е неизменна, постоянна сила, която повдига човека и уравновесява енергиите в него. Прояви Божията Любов!“ (1)[1]

„Думата „раждане“ съдържа велика идея, която Бог е вложил в Духа. И когато всеки от вас почувства, че се е родил, тогава ще се избавите и ще разберете смисъла на живота. Защото мнозина от вас не сте се родили още, а се прераждате; и в прераждането трябва да се родите един ден, и ангелите да кажат за вас: „Роди се в града Давидов.“

Във всяко сърце и във всяка душа трябва да се роди Христос. Съвременните хора казват: „Той се е родил в Йерусалим“ и отиват там на поклонение, но при все това те не разбират смисъла на това раждане: в тях няма стремеж да живеят като Христа. Той се роди между евреите, които бяха избраният народ, но и те не разбраха дълбокия смисъл на Неговото раждане – това, което Той носеше в себе си за цялото човечество: Божията Любов.

[1] Източниците на цитатите от Учителя, отговарящи на числата в скоби, са включени в края на ел. версия: istina.bg/rojdestvo

Всяко раждане се придружава от страдание. За да се роди, следователно, Христос в човешката душа, непременно трябва да се премине през това страдание. То е същото, както когато майката ражда – трябва да претърпи известни страдания, да поеме всички грижи за детето. По същия закон и всеки народ или човечество, в което трябва да се роди Христос, трябва да положи всички грижи, да подготви почвата, за да се роди и да отрасне това дете.

Може би тази идея е малко смътна, но това да не ви безпокои: то зависи от това доколко нещата са далеч или близо и с каква светлина можем да ги разгледаме. Всеки може да разбере нещата дотолкова, доколкото той има светлина.

Ангелите, като възвестяват: „Днес се роди Спасител“, определят каква радост носи той на човечеството: Мир – най-високото изявление на Бога. Господ се изявява като Мир. А Мирът е закон на хармонията, на единството на разсъдъка, на възвишения характер, на Любовта, на Мъдростта, на Истината, на Добротата, на Правдата – това е Мирът. Може да се роди само онзи, който носи Мир – вие не можете да се родите, докато не разберете тези дълбоки истини, докато не придобиете Мир в себе си...

С раждането на Христа се отбеляза една велика епоха в света – явяването на Сина Божи. Затова всички ние трябва да тържествуваме.

Временните страдания, които имате, са най-голямото благословение за вас. Няма по-хубаво нещо от страданието, защото само чрез него Господ ще ви даде благословение. Когато някой ми се оплаче от своите страдания, аз му казвам: „Дай ми от твоите страдания, аз ти давам моята радост.“ И прибавям: „Сега усещам приятност от живота.“

Той си казва: „Този човек е много добър“, но и аз казвам в себе си: „Благодаря, защото ми даде повече, отколкото взе – за мен скръбта струва повече.“

И Господ предпочете да напусне Своето величие,

Своята слава, да слезе на Земята да страда. За това има причини и това е най-великата Любов, която Господ изяви. Когато почнем да схващаме, да разбираме вътрешно страданието, ще дойдем до истинския процес, който християнинът нарича „спасение“.

Не можем да бъдем спасени, ако не признаем, че страданията са благословение. Спри се и кажи: „Страдание, ти си ми потребно, за да се родя.“ Ако страдаш повече, това показва, че си по-близо до Бога. Когато страданието дойде до крайния предел, веднага се ражда радост. Майката изпитва най-големите страдания, когато ражда; в този краен момент всички бягат и се крият; но когато се роди детето, всички се радват...

Когато постепенно съградите вашия храм, ще дойде и ще се роди в него Господ. Че се е родил Исус Христос преди 2000 години в Йерусалим, това ни най-малко няма да ви ползва. Може да пеете тази песен още 4000 години – тя няма да ви помогне. Ще се издигнете само тогава, когато ангелите влязат във вашата душа и кажат: „Днес се роди в дома Давидов Спасител.“

И когато се роди Христос, там ще бъде и Ирод, и Пилат, и първосвещеникът Каяфа. Сега ще кажете: „Ама това дете – то е беля, я да се освободим от него.“ И може да го дадете и на Пилат да го разпне – и то ще отиде при други. Както Христос напусна евреите и отиде при езичниците, така и вашето дете ще отиде при други – при онези, които ще му дадат подслон. И вие ще бъдете избран, но изоставен народ! И като ви питат: „Защо страдате?“, ще отговорите: „Защото предадохме нашето дете на Ирод и Пилат, за да го разпне.“

Затова казвам, че трябва да се застъпвате за вашия Господ и да кажете: „Ще живея с Господа; живее ли Той, и аз ще живея; умре ли, и аз ще умра.“

И както след страданията Христос възкръсна, така и вие ще възкръснете – ще научите закона за безсмъртието.

Има хора, които са близо до възкресението. Апостолите са възкръснали и работят на Земята. Ще кажете: „Защо не ги виждаме?“ – Възкръсналият може да види възкръсналия, както музикантът разбира музиканта, както докторът разбира доктора и т.н. Трябва да имате тази способност да разбирате и затова именно стоите на Земята.

И така, Христос се яви сега. Сега Той живее, Той е между вас, Той работи във всички ви. И това, което хората наричат „възкресение“, то е раждане... Питате: „Кога ще възкръснем?“ – Днес можете да възкръснете, но надгробните ви камъни са много тежки. Трябва да слезе някой ангел да ги отмахне. Ако за Христа трябваше да слезе ангел да махне камъка от гроба Му, колко повече трябва да слезе за вас. Христос на 33 години претърпя една велика промяна, която в своя край се нарича „възкресение“. Под думата „възкресение“ разбирам борбата и победата на едно дете над смъртта. И затова се ражда човек – за да се бори и да победи смъртта. Когато победите смъртта, ще дойде денят на възкресението.

Някои казват: „Когато се роди Христос и ангелите отгоре възвестиха мир на човеците, защо хората не се поправиха?“ – Защото не са научили Христовото учение както трябва. Христос пак ще проповядва в този свят; ще Го видите, категорично ви казвам. Някои от вас няма да Го видят. – Защо? – Много естествено – защото са слепи. И дълго време ще викат като онзи слепец: „Сине Давидов, милост към мен, допри ръката Си до очите ми!“ – Като ви пипне очите, Той ще ви попита: „Виждате ли?“ – „Виждаме, Господи, хората като дървета.“ После пак ще ви пипне: „Сега какво виждате?“ – „Хората мърдат.“

Това какво означава? Че вашите мисли и желания първо са неподвижни като дърветата, а когато почнете да виждате, нещата стават живи като хората. Тогава ще разберете какво нещо е и добродетелта. Христос е дошъл да

покаже, че трябва да се борим със смъртта, да я победим и да възкръснем. Това означава рождението.“ (2)

„Като наблюдаваме живота на съвременните хора, виждаме, че никакво християнство не е останало в тях.

Чудно е, когато те говорят за християнство. Съвременното християнство е примесено с езичество. То още не се е проявило в своята пълнота.

Съвременните християни носят своите идеи отвън, а отвътре остават със старите си вярвания и идеи, каквито са имали преди християнството. Например българите не казват „Рождество Христово“, а „Коледа“. Значи те честват своите стари Богове. Те казват още: „Замъчи се Божа майка от Игнажден до Коледа.“ Това подразбира, че се е замъчила майката на техните стари Богове. Когато празнуват Великден, това подразбира възкресението на някой техен Бог, който отговаря на Христос. По същия начин и у вас възкръсват някои ваши стари вярвания. Като знаете това, вие трябва да пресявате вашите стари вярвания, събрани от вековете, и да останете само с онези положителни възгледи и знания, които носите в себе си от създаването ви още. Това значи ликвидиране с кармата.“ (3)

„Да се роди Христос у вас и да се съедините с Бога – вие се стремите към това и Господ полага всички усилия. Не изкушавайте Господа. Например една англичанка пратила годеника си на най-опасното място да ѝ откъсне една роза, за да ѝ докаже, че я обича. Той я откъснал с риск за живота си и като се върнал и ѝ подал розата, той ѝ казва: „Сбогом завинаги!“ – Чувам как се оплакват често на Христа и все помии Му носят. Няма никой да благодари и да се примирят сами.

Като идете при Христа, кажете: „Господи, влей Духа Си в мене, дай ми сили да търпя, дай ми смирение!““ (4)

„Христос е първият, най-големият наш Брат, Който се

е родил, Който пръв е приложил всички Божествени правила, всички Божествени Добродетели. Той е първият Брат, Който е издържал сполучливо своя изпит и Който е пожертвал всичко за Своите братя. Тези планини, реки – всичко, което виждаме в Природата, е израз, проявление на този велик Брат. Това е една велика мисъл, върху която трябва да работите хиляди години, за да схванете вътрешния, дълбокия ѝ смисъл.“ (5)

„Днес[2] се ражда новият Христос. Той се ражда в душите, в умовете и сърцата на хората. Днес се ражда Той и ангелите пеят и благославят. Той носи на хората свобода, светлина и чистота. Той носи Любовта – пълна и всеотдайна. От този ден хората ще живеят в Любов, Мъдрост и Истина.

Днес ангелите пеят: „Да бъде благословен Новият Христос, който освобождава хората от всички страдания, води ги към Бога. Той им посочва пътя към Него.“ Христос казва: „Никой не може да отиде при Отца – великия център на Любовта – освен чрез Мене.“ Това е новото учение. Днес се е родил Христос.

Кажете си: „Да живее Новият Христос, Който ни освобождава от всичко старо!““ (6)

„За Христа казваме, че Той е пратен от Бога, но Христос е един символ, или един идеал за човека, за онова Божественото, което ще се роди във всяка душа. Душата един ден ще бъде майката – тя ще роди едно дете. Няма да остане никой бездетен. Онези, бездетните хора, са осъдени на смърт. Помнете това нещо.

Някой казва: „Аз няма да се женя.“ Оставете вашата женитба. Ти ще раждаш! Няма да се жениш, сватба няма да има, попове няма да те венчават, но ще раждаш. Бащата няма да го има. Без баща ще родиш. Вие във вашата

[2] Беседата е държана на Рождество Христово през 1922 г.

мисъл ще кажете: „Къде е бащата?“ – Майката е там, бащата го няма. На онова, което се роди, ние не търсим бащата. Важно е онова, което се роди, каква благост ще донесе то в света. Къде беше бащата на Христа? Когато Му казват, че майка Му и баща Му се смущавали, Той казва: „Аз зная Кой е баща ми. Баща ми не е тук на Земята.“ – Ако мислиш, че твоят баща и твоята майка са тук на Земята, ти живееш в една лъжа...

В раждането на едно дете – или в раждането на „Аз“ в нашата душа – взимат еднакво участие и сърцето, и умът. Това „Аз“ го наричам Божественото съзнание – това, което определя нашето битие като човек. В раждането му взимат участие нашият ум и нашето сърце. Те са слугите, които служат на това дете. Тогава какво ще стане, ако умът потупва детето и ако сърцето потупва детето? И ако майката го остави да ходи навсякъде – по театри, концерти, забавления, по любовни работи?

Ние, хората, от любовни работи умираме. Твоят възлюбен отвън няма да те спаси – ти ходиш да гониш Михаля[3]. Това, което те спасява, е твоят Господ вътре – това, което е родено в твоята душа. Че възлюбената е някаква жена или възлюбеният – някакъв мъж, това са заблуждения. Ще се жениш за една жена, за втора, трета, четвърта и най-после ти отиваш, свършваш с тях заедно.

Питаха Христа: „На кого от тези седмината братя ще бъде жената?“ – „Не разбирате. Във възкресението нито се женят, нито за мъж отиват.“ – Идеята е детето, което трябва да се роди. Душата ми ще бъде майката, а отвън – това са временни отношения. Не се лъжете. Ако вътре няма брак, външният е лъжлив. Ако вътре няма дете, и външните деца са лъжливи. Ти вътре нямаш нищо родено, отвън имаш. Това са кукли...

Ако в твоето съзнание е родено детето, усещаш, че има нещо в теб, което живее, и ти се радваш на живота, не се

[3] гоня Михаля *фраз.* – полагам напразни, безрезултатни усилия

обезсърчаваш – има нещо, за което ти живееш, чувстваш една неопределена радост в себе си. Всичките жертви, всичките страдания са на място, чувстваш, че има защо да страдаш. Сега си бездетен – няма защо да страдаш, да живееш.

Сега аз оставям външното. Вашите възгледи са неправилни – искам да дам насока на вашите възгледи. Ако искате да знаете смисъла на вътрешния живот, силата се крие там – в детето. Всеки един човек трябва да щади, да почита това дете. Като видиш, че един човек има това дете, почитай го! Защото ще направиш крайно престъпление, ако не зачиташ това, което е родено в името Божие в душата; защото ако не вземеш участие в тази работа, ако не я зачиташ, ти ще понесеш най-големи последствия. Ако само се опиташ да навредиш на него, ти ще изчезнеш от лицето на Земята. Ако се опиташ да навредиш на детето както Ирод, ще изчезнеш. Това дете ще остане! Бъдещето е на него...

Когато Писанието казва, че ние сме чада на Бога, не казва, че сме бащи и майки, а казва: „Вие сте синове и дъщери – деца...“ Христос казва: „Царството Божие е за децата, за чистосърдечните.“

Казвам: нашият живот за в бъдеще ще се осмисли, когато имаме това Божественото, което трябва да се роди. Роди ли се то, целият живот ще се осмисли, понеже целият свят е разумен и в цялото битие навсякъде има стремеж да се запазят децата.“ (7)

„Човек трябва да има будно съзнание, да изучава нещата на своето време, да не пропуска моментите. Ако изгубиш цял живот само в търсене, ти нищо не си придобил. Ще дойде ден, когато ще съжаляваш, че си изгубил добрите условия на живота. От една страна – търси, а от друга – учи и прилагай. Не чакай да постигнеш съвършенство, че тогава да се проявиш. Обичай хората колкото можеш

днес; утре – като увеличиш любовта си – ще ги обичаш повече. Ако обичаш един човек, не е достатъчно само да го целунеш, но ще видиш от какво има нужда, за да го задоволиш. Ако обичаш някое бедно дете, можеш да го помилваш и целунеш, но веднага след това ще го нахраниш и ще му доставиш книги, по които да учи уроците си. Като зарадваш душата на това дете, и ти ще се зарадваш. Щом ти се радваш, и Бог ще се радва.“ (8)

„Христос казва: „Аз затова се родих, за да свидетелствам за Истината.“ – Без истината не могат да се появят никакъв умствен и духовен прогрес и развитие, на които тя е носителка. Тя самата е една сила, но разумна сила.

Когато вечерно време някой пътник изгуби пътя си и вие му подадете свещ, това значи, че сте му посочили истината. И тогава значи, че всеки един от нас трябва да носи истината.

Съвременната човешка раса е изпратена да бъде носителка на Истината, но някои са се отказали от нея, та затова са останали назад, вследствие на което имаме различни народи и култури... Мнозина от тях са потънали в материята, забравяли са своето предназначение, та затова именно Христос е дошъл да им помогне...

Христос казва, че се е родил, за да свидетелства за Истината. Развитието на един народ зависи от неговото разположение – дали той ще свидетелства за Истината. А за да свидетелстваме за Истината, трябва да разбираме, че ние сме слуги на Господа, а не господари, и да си спомняме какви са нашите задължения...

Всички неща трябва да минат през Божествения огън, който, като ни пречисти и станем чисти и светли, ще си кажем: „Ние се родихме, за да свидетелстваме за Истината.“ Следователно тези, които възприемат Христа, могат да станат светли като Него, защото Христос и ние сме едно. Онзи, в когото Христос седи, няма страх, защото страхът е дяволска работа – едно отрицание, чрез което

лъжата се възпроизвежда. А душата, която влезе да живее в отрицателни качества, започва да слабее и изгубва първоначалната си хубост и красота. Ако искаме да бъдем красиви, трябва да търсим своя идеал, който е Христос...

Христос сега дели кози и овце, та всеки ще отиде или наляво, или надясно. Тези обществени недоволства и тези страдания, които виждаме, че са настъпили или ще настъпят, са Божественото сито. Затова отсега вие си задавайте питането: Родил ли се е Христос у мен, за да свидетелствам за Истината? И ако отговорите на тоя въпрос, че Христос се е родил у вас, за да свидетелствате за Истината, аз ви поздравявам като мои братя и приятели и ви моля да поздравите всички други, в които Христос е дошъл, за да свидетелстват също за Истината...

А пък нещастията в живота – те са потребни, защото човек трябва да копае. Едно лозе, ако не се копае, не може да роди нищо благородно. Това е един закон неумолим. При сегашните условия на живота изпитите трябва да дойдат, защото най-великите мъже са родили най-великите мисли само във време на страдания. Например Давид едва след страданията си е дал най-хубавите мисли и псалми; а когато беше в охолство, позволяваше си волностите да гледа жените. Същото е и с Йов. А и Христос е изказал най-великите слова, когато Го преследваха книжниците, фарисеите и садукеите. Следователно нито вие, нито вашата душа, нито вашият ум можете да родите нещо, ако сте в охолство.

Човек, който иска да се повдигне към Бога, той трябва да премине през това Божествено училище. Това, което у нас трябва да бъде вечно, това, което не се руши, трябва да премине през Божествения огън.“ (9)

„Христос е пътят, по който идват Любовта, Мъдростта и Истината. Който върви по този път, той е едно с Бога и Бог е едно с него.“ (10)

Р. Щайнер за Коледния празник през вековете

„Скъпи мои приятели, когато по това време на годината вървим по улиците на големите градове, ние ги намираме пълни с най-различни неща, които нашите съвременници искат да имат на своето тържество по случай наближаващия Коледен празник.

Наистина той е един от най-големите празници на годината, които човечеството може да празнува: празникът, който чества най-могъщия импулс в еволюцията на човечеството. И дори ако съзерцаваме онова, което ще се случи в близките дни в големите градове като нашия, ние можем да се запитаме: Всичко това правилно ли съответства на онова, което е предназначено да протича в душите и сърцата на хората?

Ако не се отдадем на илюзии, а просто се изправим пред истината, тогава вероятно не можем да не си признаем: Всички тези приготовления и чествания на Коледния празник, които виждаме в наше време, от една страна, пасват много малко на всички други събития на съвременната цивилизация около нас, а от друга страна, те подхождат също толкова малко и на онова, което би трябвало да живее в дълбините на човешкото сърце като възпоменателна мисъл за най-великия импулс, който човечеството е получило в хода на своята еволюция.

Така че едва ли ще е преувеличение, ако изразим следния възглед: Липсва хармония между онова, което очите ни възприемат в днешното обкръжение, и коледното настроение, с което желаем да се изпълним. Има дисхармония в това да виждаме улиците обкичени с коледни дървета и други украси в подготовка за празника и след това да виждаме съвременния трафик, препускащ сред всичко

това. И ако съвременният човек не усеща тази дисхармония в пълната ѝ сила, причината може да бъде в това, че е изгубил чувствителността си към цялата дълбочина, свързана с наближаващия празник.

От всичко, с което Коледният празник може да задълбочи вътрешния живот на човека – особено на градския човек – по същество не е останало нищо повече от последно слабо ехо. Градският човек едва долавя някогашното величие на празника. Вече неговите навици му пречат да възприема това величие, с което човечеството беше свикнало в течение на столетията.

Би било изцяло погрешно, ако погледнем с песимизъм на факта, че времената са се променили и че в съвременните ни градове е станало невъзможно да събудим онова дълбоко съкровено настроение, което този празник пораждаше в миналото. Не би било правилно да позволим да възникне такова песимистично настроение, защото същевременно можем да изпитаме увереността, че човечеството отново може да изживее в пълнота дълбочината и величието на импулса, свързан с този празник. В нашите кръгове тази увереност трябва да присъства.

Търсещите души имат всички основания да се запитат: „Какво може да означава за мен този Христов празник?“ И в сърцата си те могат да признаят: тъкмо чрез Духовната наука човечеството ще получи нещо, което в пълния смисъл на думата ще възвърне онази дълбочина и величие, които днес вече липсват. Ако не се поддаваме на илюзии и фантазии, трябва да признаем, че в наши дни те вече не могат да съществуват. Не може да се каже, че Коледният празник, превърнал се в последно време в обикновен празник на подаръците, има същия смисъл, какъвто е имал за хората векове наред.

При честването на този празник душите разцъфтяваха

с изпълнена с надежда радост, с родена от надеждата увереност и със съзнание за принадлежност към едно духовно Същество – към Онзи, Който слезе от духовните висоти и обедини Себе Си със Земята, така че всяка човешка душа с добра воля да може да се приобщи към Неговите сили.

Наистина векове наред честването на този празник пробуждаше в душите на хората съзнанието, че отделната човешка душа може да се почувства съпътствана от токущо описаните духовни сили и че всички хора с добра воля могат да се окажат обединени в служба на тези духовни сили. Така те можеха да намерят и правилния начин да живеят на Земята – да се отнасят възможно най-човечно един към друг и да се обичат колкото е възможно повече.

Нека насочим душите си към следното сравнение: какъв е бил коледният празник в течение на вековете и в какво ще се превърне в бъдещето? Затова нека сравним, от една страна, настроението, което обществените обичаи създават днес в някои части на света, с настроението, което някога изпълваше коледния празник. От друга страна, нека сравним това настроение на настоящото време с онова, което може да възникне в душата като възобновяване на този празник, направен – така да се каже – извънвременен чрез Духовната наука.

За съвременния гражданин е трудно да оцени цялата дълбочина на онова, което е свързано с големите годишни празници. Едва ли е възможно да се изживее онази магия, която като нежен бриз проникваше в душевното настроение на онези, които вярваха, че по време на големите чествания около Коледа или Великден раждат Христос в своите сърца.

Днес е станало наистина много трудно, особено за гражданина, да усети нещо от тази магия, която проникваше в човечеството като нежен духовен бриз през онези сезони. За онези, имали възможност да изживеят поне

малко от този магичен вятър, който проникваше в душевното настроение в онези времена, това със сигурност ще остане чудесен, величествен спомен.

Като малко дете аз можах да видя последните следи от такъв магичен вятър – как той прониква в душите и настроението на селските хора в определени отдалечени германски села. Когато наближаваха Коледните празници, аз можех да видя как нещо възникваше в дълбините на душевния живот на млади и стари – нещо, което се различаваше съществено от чувствата и усещанията, преобладаващи през останалата част от годината.

Когато наближаваше Коледа, това можеше да бъде усетено съвсем ясно в определени земеделски села допреди няколко десетилетия. Тогава душите по естествен начин придобиваха вътрешна красота. И те действително чувстваха нещо като това:

„През есента физическата слънчева светлина е отстъпила пред най-дълбокия нощен мрак. Наоколо има повече физическа тъмнина. Нощите са станали по-дълги, а дните са се скъсили. През повечето време трябва да стоим вкъщи. През другите сезони ние излизаме навън, на полето, където можем да почувстваме златните лъчи на утринното слънце, идващи да ни посрещнат; където можем да почувстваме топлината на слънцето; където можем да работим с ръцете си през дългите летни дни. Но сега през повечето време ние трябва да седим вътре, да чувстваме повече мрак около себе си и често да виждаме, когато погледнем навън през прозорците, как земята е покрита със своята зимна дреха."

Не е възможно да се обрисуват подробно прекрасните душевни настроения, които се пробуждаха в най-простите земеделски домове в неделните следобеди и вечери, когато наближаваха Коледните празници. Който иска да го направи, ще трябва да опише много съкровени

душевни настроения. Той ще трябва да разкаже как мнозина, замесени в множество борби и пакости през останалата година, чувстваха естествена въздържаност в душите си, защото ги изпълваше мисълта: „Наближава времето на Христос.“

Те усещаха: самото време е станало прекалено свято, за да си позволяват хората бели през този сезон.

Това е само незначителен аспект на онова, което беше широко разпространено през миналите столетия и от което още можеха да се видят последни остатъци в онези отдалечени села през отминалите десетилетия. Когато честването на Коледа се пренесе в домовете и се превърна в семеен празник, вие не бихте видели нищо повече от една малка възстановка на обора във Витлеем. Децата се радваха на всичко, свързано с нея, като виждаха Йосиф и Мария с овчарите отпред и ангелите отгоре, понякога направени по много примитивен начин. В някои села вие бихте намерили такава възстановка на „яслите“ в почти всеки дом. Онова, което по този начин се оттегли в домовете, беше повече или по-малко последното ехо на нещо, до което ще се докоснем по-късно.

А когато главните дни на Коледния празник – 25 и 26 декември – бяха отминали и наближаваше Кръщението, Празникът на Трите Царе, допреди няколко десетилетия все още бихте могли да видите малки групи актьори, ходещи от село на село – последните изпълнители в съхранилите се постановки по „Свещената история“.

Същинските Коледни пиеси вече са станали доста редки, но последни следи от „Пиесата на Трите Царе“ все още често могат да се видят, може би дори и днес (1910 г.) в някои отдалечени села. Имаше „Трима Свети Царе“, носещи странни облекла, различни за всеки, с хартиени корони и звезда над главите си. Така те се движеха през селата, рядко без хумор, но същевременно с благоговение. Със своите прости гласове те пробуждаха всички

онези чувства, които душата трябваше да изпита във връзка с онова, което Библията казва за великия Христов Импулс на човешката еволюция.

Съществено е, че преобладаваше едно настроение през дните и седмиците около Коледния празник, на което сърцата бяха отдадени – настроение, което обхващаше цялото село и което позволяваше на хората да приемат с чиста непосредственост представленията, поднесени на душите им.

Гротескови, комедийни представления на свещени сцени – каквито в наше време са станали обичайни при имитациите на Страстните пиеси в Оберамергау – нямаше да бъдат посрещнати с разбиране в онези дни. Паметта и мисълта за великите периоди на човечеството тогава бяха още живи. Беше невъзможно да се намери някой, желаещ да изживее събитията на Святата Нощ и на Тримата Царе в други дни от годината.

И беше също толкова невъзможно да се представя историята на Страданието по друго време освен по Великден. Хората се чувстваха обединени с онова, което им говореше от звездите, седмиците, сезоните – което им говореше от снега и слънчевата светлина. И те слушаха истории за онова, което искаха и трябваше да почувстват, когато т. нар. „Певци на Звездата“ обикаляха наоколо, носейки на главите си хартиени корони, а по-късно – само бели връхни дрехи.

Един от тях носеше звезда, прикрепена към подобно на ножица приспособление, така че той можеше да протяга звездата на определено разстояние. Така те ходеха по селата, спирайки в различни домове, за да представят своите прости разкази. Онова, което имаше най-голямо значение, беше, че точно по това време сърцата на хората бяха правилно настроени, така че те бяха способни да възприемат всичко, което беше предназначено да проникне в душите им през това време на годината.

Аз самият няколко пъти съм слушал как тези „Певци на Звездата“ рецитират простите си стихотворения, докато обикалят селата, и за мен това е прекрасен спомен. Например:

В Божието име ще започнем, слушайте добре
как някога от изтока дошли Трите Свети Царе.
По пътища далечни бързо яздили сами
четиристотин мили за тринайсет дни.
Яздейки, стигнали до царските стени
на Ирод и със думи той решил да ги плени:
– Накъдето и да отивате, поспрете при мен!
– Нашият път е в посока Витлеем.
– Бъдете мои гости, Свещени Царе!
Влезте в палата и ще ви нагостя добре –
много вино и бира аз ще ви предложа,
еленско месо и риба на масата ще сложа.
Искам да узная като юдейски господар
къде се намира новороденият цар.
– Всъщност ние не знаем точно къде,
следваме звездата и тя ще ни отведе –
над къщата звездата ще просветне ярко.
Светите мъже през планините яздят жарко.
Там те открили наший Бог и Повелител
Исус Христос – явил се на света като Спасител.

(от „Немски коледни игри от Унгария“, описани и предадени от К. Шрьоер, „Звездните Певци от Обершютцерн“)

Цялото село участваше в тези неща. Когато бяха рецитирани определени стихове, звездата бе протягана надалеч. Тази Коледна звезда на Трите Царе беше израз на съзвучието между времето, празненството и човешките сърца. Това беше нещо велико, което векове наред преминаваше като магически полъх над обширни части от Земята и проникваше в най-простите сърца и умове.

Трябва да се опитаме да си представим нещо подобно. Като търсачи на духовно познание ние сме способни да го

направим, защото през нашите години на съзерцателна работа върху това велико събитие ние можахме да развием отново чувство за истинската сила, която по този начин бе дадена за цялото човечество и за цялата еволюция на Земята. И това е събитието, към което трябва да бъдат отправени нашите мисли в това празнично време.

Така можем да придобием някакво разбиране за това как в минали времена целите Коледни празници бяха потопени в едно празнично настроение, особено сред хората в Германия и Западна Европа, и как това празнично настроение се постигаше с най-прости средства.

Но може би само онзи, който търси духовното, може да разбере днес онова, което беше съществено в онези древни Коледни пиеси. Онова, което ви представих токущо като „Звездната Песен“, всъщност е само последен остатък, последен отглас. Ако се върнехме назад няколко столетия, ние бихме открили обширни райони, в които, когато наближаваше това време на годината, се изпълняваха Коледни пиеси с участието на цели села...

Можем да кажем без преувеличение, че разбиране за вътрешното естество на артистичния елемент в тези пиеси може да бъде постигнато само чрез действително посещение при тези селски хора и непосредствено наблюдение на това как простото изкуство на Коледните пиеси се ражда от едно истински свято настроение.

Днес има хора, които вярват, че могат да научат изкуството на речта и рецитацията от този или онзи учител. Те ходят на най-различни места с цел да усвоят определени дихателни упражнения, за които се счита, че са правилните за тази цел. И в наши дни съществуват десетки „правилни“ дихателни практики за пеене и за декламиране. Тези хора вярват, че за тях е крайно необходимо да постигнат истинска автоматизация на тялото или на ларинкса си. Така развиват изкуство по материалистичен

начин. Аз мога само да се надявам, че този странен възглед никога няма истински да пусне корени в нашите кръгове, защото тези хора нямат представа как простото, но истинско изкуство се пораждаше от силно благоговение и молитвено Коледно настроение.

Такива представления действително се изпълняваха от селски момчета, замесени в безсмислени лудории и държали се много лошо през останалото време от годината. Същите тези момчета играеха в Коледните пиеси с най-дълбоко коледно настроение в своите души и сърца. Защото тези прости хора, които живееха под сламените си покриви, знаеха безкрайно повече за отношенията между човешката душа – а даже и цялото човешко същество – и изкуството, отколкото се знае днес в нашите съвременни театри и други институции на изкуството, без значение колко шум се вдига около тези неща. Те знаеха, че истинското изкуство трябва да извира от цялото човешко същество; и ако трябва да бъде свещено изкуство, то трябва да извира от святото човешко настроение на отдаденост. Това тези хора наистина го знаеха...

По време на Коледните празници за подходящи бяха смятани и хора, които по друго време никой вероятно не би преценил така: наистина пакостливи и немирни младежи, въвлечени във всякакви бели през останалата година. Но по това време на годината душите им се потапяха в подобаващото настроение. Участниците трябваше да живеят според няколко много строги правила през многото седмици на репетиции. Всеки, който искаше да участва, трябваше да се придържа стриктно към следните правила. Опитайте да си представите живота в тези села и какво би означавало да не ви бъде позволено да участвате в тези Коледни пиеси:

„Всеки, желаещ да играе в моите пиеси, трябва:

1. да стои далеч от момичета;

2. да не пее неприлични песни през целия свят сезон;

3. да води благоприличен живот;

4. да се подчинява на моите заповеди.

За всяко нарушение ще бъде налагана глоба, а също и за всяка грешка в наизустяването на репликите ви.“

(„Коледни игри от стария фолклор; Оберуферските игри“)

Разпознавате ли в този обичай нещо като последно ехо на онзи вид съзнание, господстващ в свещените места на древните Мистерии? Там също всеки знаеше, че мъдрост не може да се постигне само чрез учене.

Тук господстваше подобно съзнание, че цялото човешко същество, включително неговият ум и морал, трябва да бъде пречистено, ако то желае да участва пълноценно в изкуството. Тези пиеси трябваше да бъдат родени от цялото човешко същество! И настройването в духа на Коледа водеше до това отдадеността и благочестието да завладеят дори и най-дяволитите момчета...

През Коледните празници душите на селските хора се потапяха в съвсем различно настроение посредством това, което тези пиеси можеха да им предложат, като представяха с най-прости, най-примитивни средства Святата Легенда за раждането на Христос с всичко, което се отнася до него според Библията.

И точно както Коледният ден, 25 декември, се предхождаше в църковния календар от „Денят на Адам и Ева“, така и онова, което се считаше за същинската Коледна пиеса, се предхождаше от т. нар. Райска Пиеса – пиесата за Адам и Ева в Рая, където те станали жертва на дявола, на змията.

Така в най-примитивните райони, където такива пиеси бяха изпълнявани, хората можеха да придобият непосредствен усет за връзката между слизането на човека от духовните висоти към физическия свят и онзи внезапен обрат в пътя на човека, настъпил чрез Христовия

импулс – отново нагоре към духовните светове.

Представете си, че докато четете Посланията на апостол Павел, чувствате величието на Павловото схващане за човека, слязъл като Адам от духовните светове до света на сетивата, а след това за „Новия Адам“ – Христос, чрез Когото човекът може да се издигне отново от света на сетивата в света на Духа. Това може да бъде усетено и почувствано у Павел по грандиозен начин.

Най-простите хора, дори и децата, можеха да усетят това по съкровен, изпълнен с любов начин в дълбините на сърцата и душите си, когато през това време на годината гледаха последователно първо падението на човека в Райската пиеса за Адам и Ева и след това откровението на Христос в Коледната пиеса. И те чувстваха дълбоко могъщата повратна точка, настъпила в еволюцията на човечеството чрез Христовото Събитие. Един обрат към еволюционния път – това беше начинът, по който бе изживяване Христовото Събитие!

Пътят от Адам до Христос водеше – така да се каже – от Небето към Земята, а пътят от Христос до края на земното време води от Земята към Небето. Ето какво хиляди хора чувстваха по най-съкровен начин, когато тези две пиеси, които току-що ви описах, бяха така примитивно изпълнявани пред техните очи. Тогава тези хора можеха наистина да изживеят пълното обновление на човешкия дух в самата му същност чрез Христовия импулс.

Може би във всичко това ще усетите ехо от начина, по който някога това обръщане на целия ход на човечеството е било възприемано чрез определени думи, дошли до нас от много древни времена – от първите християнски столетия. Тези думи често се изричаха дори през VIII, IX и X век в онези области на Европа, където беше разпространено християнството. Там хората чувстваха нещо значително, когато бяха изричани думи като следните:

Аве[4], звезда на морето,
Божествено млада
И вечно девствена майко,
Ти, блажена врата към небето.
Получавайки това „Аве“
От устата на Габриел,
Ти бъди наша основа за мира,
Обръщайки името Ева!

Когато бяха изговаряни тези думи, хората чувстваха пътя на човека от Небето към Земята чрез Грехопадението и издигането на човека чрез Христос от Земята към Небето. Те чувстваха това събитие в имената на два женски персонажа – Ева и майката на Исус, към която се обръщаха с поздрава „Аве!“ Аве е обратното на Ева. Когато прочетете „Аве“ отзад напред, получавате „Ева“. Това се чувстваше в цялото му значение.

Тези думи изразяваха онова, което хората усещаха в най-елементарните природни явления, и в същото време онова, което виждаха в човешките елементи на Святата Легенда. В такива прости думи някои хора чувстваха великите мистерии, великите тайни на човешката еволюция. И в обръщането на думата Ева в Аве хората чувстваха по един фин начин същата истина, която можем да научим по грандиозен начин от Посланията на Павел, когато четем думите му за Адам („стария“ Адам) и Христос („новия“ Адам).

Това беше настроението в дните на Коледния празник, когато тези пиеси бяха изпълнявани една след друга по този примитивен начин: „Райската пиеса“ – която ни показва Падението на човека – и „Коледната пиеса“, която пробужда надежда за бъдещето – надежда, която всяка отделна човешка душа може да сподели, поемайки силите, заложени в Христовия импулс. Но трябва да бъде

[4] Аве (лат. Ave) – „поздравявам те“.

пределно ясно, че – за да се почувства това – се изискваше едно настроение, една вътрешна настройка, която просто не може да съществува днес по този начин.

Времената са се променили. Защото онази материалистична нагласа, която прониква днес в умовете както на най-простите, така и на най-умните хора, тогава не съществуваше. В онези времена духовният свят се приемаше за даденост. Съществуваше и определено разбиране за този духовен свят и как той се различава от света на сетивата. Днес хората трудно могат да схванат как някой е могъл да възприема духовно до XV или XVI век и как практически навсякъде присъстваше една будност за духовността.

Ние възнамеряваме да представим такава Коледна пиеса в нашия център за изкуства... Ако успеем, може отново да бъде пробудено разбиране, също и във външния свят, за духовното настроение, което живее в такива пиеси.

За нас определени стихове в такава Коледна пиеса трябва да станат показатели, по които разпознаваме духовната чувствителност на хората, искащи да разберат Коледната пиеса в празничния сезон. Например, ако в една или друга Коледна пиеса Мария, очакваща детето Исус, казва: „Времето дойде – аз виждам малкото дете“, това означава, че тя ясновидски съзира детето във видение през дните, предшестващи раждането. Това е така в много Коледни пиеси. И аз се чудя къде днес бихте намерили подобен разказ по този повод. Времето, когато имаше съзнателна връзка с духовния свят, е отминало. Вие не трябва да оценявате този факт нито с песимистични, нито с оптимистични чувства...

Онова, което хората внасяха в Коледния празник чрез тези примитивни спомени и мисли за най-великото събитие в човешката еволюция, можеше да възникне само в описаното настроение. Следователно трябва да приемем за съвсем разбираемо, че на мястото на предишната

поезия – това просто и примитивно изкуство – днес ние имаме прозата на електрическите влакове и на автомобилите, бързащи така гротесково между редиците от коледни дървета.

Едно чувствително око с естетически усет не би могло да приеме тези два вида неща заедно: Коледните дървета, Коледните стоки – и колите и електрическите влакове, движещи се посред тях! Днес това невъзможно положение се приема за напълно нормално. Но за чувствителното око с естетически усет то си остава нещо невъзможно. Дори и така да е, ние искаме да бъдем приятели на нашата цивилизация, а не врагове. Ние искаме да разберем, че това е естествено и трябва да бъде така...

Ние действително можем да проследим как това материалистично настроение е завладяло човешките умове. Когато се върнем назад към XIV и XIII век, ние откриваме, че хората са знаели достатъчно добре, че се има предвид нещо духовно, когато се споменава Дървото на познанието. Те са разбирали правилно онова, което е било представяно в Райската пиеса. Когато им е било показвано Дървото на познанието или Дървото на живота, те са знаели какъв е духовният му смисъл. Защото в онези дни суеверията за тези неща още не са били толкова разпространени, колкото по-късно, през XV, XVI и XVII век.

Може да бъде исторически документирано, че през XV век в околностите на град Бамберг хората в Коледната нощ вече са излизали в ябълковите градини, защото са очаквали да видят физически, материално, че специално избрано ябълково дърво ще разцъфти в тази нощ. Така умовете на хората стават материалистични през периода, започнал през XIII–XIV век и продължил до XVI–XVII век. Това се случва не само в градовете, а също и в душите на простия селски народ.

Защо е така? Защото в хода на времето човечеството трябва да се развива. Защото онова, което е съкровено,

което е най-велико и най-значимо в един момент, не може да остане по същия начин за всички времена.

Само един враг на еволюцията би искал да наложи на други епохи онова, което е било велико в една епоха. Всеки период от време има своята специална мисия. Във всеки период ние трябва да се научим как да съживяваме по винаги нови начини онова, което трябва да влезе в душата и сърцето на човека.

Нашето време може да оцени онова истинско Коледно настроение, което очертах тук накратко, само ако на това настроение се гледа като на исторически спомен, като на нещо от миналото. Така че ако приемем символа на Коледното дърво също и в нашите собствени празнични събирания, ние го правим точно защото свързваме с Духовната наука мисълта за едно ново Коледно настроение на човечеството, на прогресивно развиващото се човечество. Защото Духовната наука се стреми да представи тайните на Христос в сърцата и душите на хората по начин, подходящ за нашето време.

Дори и модерните превозни средства да се движат покрай нас, когато излезем навън, или може би дори да летят с нас през въздуха – и скоро тези неща ще пробудят човечеството по начин, много по-различен от въздействието на най-сериозната и ужасяваща проза – въпреки всичко днешните хора трябва да получат шанс да намерят отново Божествено-духовния свят именно чрез едно още по-силно и изпълнено със смисъл задълбочаване на душата.

Това е същият божествено-духовен свят, който в отминали времена се появяваше пред очите на онези примитивни умове, когато в Коледното време виждаха Младенеца в яслите. Днес се нуждаем от други средства, за да пробудим в душата това настроение. Естествено е да ни харесва да се потапяме в онова, чрез което хората в миналото са намирали път към Христовото Събитие, но ние

трябва също и да преминем отвъд онова, което зависи от времето. Древните хора са се приближавали към тайните на Природата, сливайки се с нея чрез чувствата. Това беше възможно само в едно примитивно време. Днес ние се нуждаем от други средства...

Онзи, който събирал актьорите за Коледната пиеса или за Пиесата на Трите Царе, обикалял с тях. Когато играели някъде, актьорите първо отправяли поздрав към събралите се там. Защото онзи вид абстрактно отношение, преобладаващ днес между актьори и публика, не е съществувал в онези ранни времена. Хората са си принадлежали и цялото събиране се е развивало в една атмосфера на общност. Следователно актьорите са започвали с прост поздрав към присъстващите, както и към онези от общността, които не са били там. Това наистина е пораждало Коледното настроение.

Коледната Песен:
Певецът на Звездата:
Певци любими мои, съберете се във клан,
близичко един до друг – като късчета в тиган.
Певци любими мои, мястото си заемете
и с песните си туй място огласете.
Певци любими мои, тъй силни и добри,
да започнем ние искаме със поздравите три:
Нека Бог Отец на Неговия трон висок да поздравим
и нека пред единствения Негов Син се преклоним.
Нека също поздравим и Светия Дух във рима
и после заедно да поздравим отново всички Трима.
(На сцената влизат Йосиф и Мария.)
Да приветстваме Йосиф и благата Мария,
а също и Детето, с което Господ надари я.
Да поздравим магарето и вола, тези двама –
стоящи вън до яслите с трева и слама.
Да ги поздравим със светлината
и на Слънцето, и на Луната,

която свети над морето и земята,
да ги поздравим с тревата и листата
и светия дъжд, изливащ се в гората.
Да поздравиме императора и короната му златна –
нея я направи майстор със съдба превратна.
Да поздравим скуайъра сър Палфи по име
и всичките му офицери с него ний да поздравиме.
И църковните отци, макар че строги те са –
за това, че да научим таз пиеса
без проблем ни позволиха те –
поздравяваме ги ние славно и добре.
Да поздравим съда със уважение
и избраното жури във смирение.
Почитаемата общност цяла поздравяваме
и на всички тук събрани поздрави предаваме.
Да поздравим и консула стоящ ей там,
в туй място да служи от Бога призван.
Да ги поздравим чрез корените, големи и мънички,
заровени в земята, много и даже всички.
Певци любими мои, а сега към друго нещо –
да поздравим звездата ний ще пеем вещо.
Да поздравим и летвите, избрани те така,
че към тях е прикрепена нашата звезда.
Да поздравим и ножицата, която се разтяга,
тъй нашата звезда и надалече се протяга.
Да поздравиме всички малки летвички – че те
са толкоз много и звездата ни стои добре.
Чуйте ме, певци тъй умни и добрички:
За звездата ние пяхме и за частите ѝ всички.
Сега ще поздравиме майстора певец от нас,
а също и шапката му, стояща тук пред вас.
Да поздравим учителя си, който ни научи
с Божията помощ как всичко туй да се получи.
Певци любими мои, не забравяйте в нощта –
за тях всички до един ние пяхме досега.

А сега ви моля, забележете какво означава това: да призоваваш Природата по такъв начин, че човек поздравява всички, които иска да поздрави с определено настроение в сърцето си – настроение, което извира от „корените, големи и мънички, заровени в земята, много и даже всички."

Това е съпричастност на собственото настроение към Природата. Така ние трябва да осъзнаем, че хората в онези дни са били свързани с всичко свято, велико и духовно чак до тревата и до корените на дърветата. Ако можете да навлезете в такова чувство, тогава чрез един такъв стих като онзи, който току-що ви цитирах, вие ще усетите нещо грандиозно в тайните на човешката еволюция. Отминали са времената, когато тези чувства са присъствали по естествен начин и са били нещо нормално.

Днес трябва да използваме други средства. Ние имаме нужда от други пътища, които да ни отведат до извора в човешката природа, който лежи по-дълбоко и – в известен смисъл – е независим от външното време. Защото ходът на съвременната цивилизация прави невъзможна връзката ни със сезоните.

Следователно, ако истински разбирате настроението, което е било усещано в стари времена като Христовото настроение на Святата Коледна нощ, вие ще бъдете способни да разберете също и нашите намерения, когато се опитваме да задълбочим чрез изкуството онова, което можем да почерпим от Духовната наука. Ние се стремим да съживим онзи извор в човешкото съзнание, който може да приеме Христовия импулс.

Вече не можем да събуждаме този велик импулс непосредствено в душите си през Коледните празници, макар че бихме били щастливи, ако можехме. Но ние постоянно го търсим. Ако можем да видим „Христов празник на напредъка на човечеството" в онова, което Духовната наука е предназначена да бъде за човечеството, и ако

сравним това с онова, което простите хора са можели да почувстват, когато е било показвано Детето в яслите в Святата Коледна Нощ, тогава трябва да си кажем: „Такива настроения и чувства могат да се пробудят и в нас, ако се вгледаме в онова, което може да се роди в собствената ни душа, когато нашият вътрешен извор е така добре настроен към онова, което е свещено, така пречистен чрез духовното познание, че този извор да може да приеме святата Мистерия на Христовия импулс.“

От тази гледна точка ние също се опитваме да откриваме истинското изкуство, което извира от Духа. Това изкуство може да се роди само от истинска всеотдайност и най-святи чувства, когато чувстваме в това съдържание вечния, нерушим Христов празник на човечеството: как Христовият импулс може да бъде роден в човешката душа, в човешкото сърце и съзнание.

Когато чрез Духовната наука отново се учим да изживяваме този Христов импулс като реалност – като нещо, което може действително да се влее в нашите души и сърца като жива сила, тогава Христовият импулс няма да остане нещо абстрактно или догматично. По-скоро този Христов импулс, който идва от нашето духовно движение, ще се превърне в сила, способна да ни дава утеха и успокоение и в най-тъмните часове на живота ни, както и да ни дава радост в надеждата, че когато Христос бъде роден в нашите души по време на „Коледните празници на нашата душа“, тогава ние можем да погледнем напред към Великденските празници, към възкресението на Духа в собствения ни вътрешен живот.

По този начин ние трябва да преминем от една материалистична нагласа, навлязла и завладяла всички умове и сърца, към една духовна нагласа. Защото онова обновление, необходимо като противовес на днешния прозаичен начин на живот, може да бъде родено само от Духа.

Отвън може да преминава автомобилният трафик,

може да бързат електрически влакове, може би дори и балони ще летят в небето. Въпреки това в зали като тази ще може да се заражда и израства едно свято настроение. Това обаче може да се случи само в резултат на онова, което се е вляло в нас от духовното познание през цялата година. Когато този плод на цялата година доведе Христос по-близо до нас, както можеше да се случи в предишни времена в много по-детско настроение, тогава ние можем с основание да се надяваме, че в определен смисъл тези зали ще бъдат „ясли“.

Тогава ние можем да погледнем тези зали по начин, подобен на онзи, по който децата и подрастващите са гледали на Бъдни вечер яслите, поставени за тях вкъщи или – в още по-ранни времена – в църквата. Те са гледали малкото Дете, овчарите пред Него и „магарето и вола, тези двама – стоящи вън до яслите с трева и слама“.

Те са чувствали, че от този символ в техните сърца се влива сила за всяка надежда, за всяка човешка любов, за всичко, което е велико в човечеството, и за всички цели на Земята. Ако на този ден, който ще бъде посветен на спомена за Христовия импулс, ние можем да почувстваме, че нашият искрен духовно-научен стремеж през цялата година е запалил нещо в сърцата ни, тогава на този ден ние ще почувстваме: „Тези наши зали за срещи са истински ясли! И тези свещи са символи! И точно както Коледа е подготовка за Великден, така и тези ясли, благодарение на святото настроение, което ги изпълва, и тези свещи чрез символизма на светлината им служат като подготовка за една велика ера за човечеството – ерата на възкресението на Най-Святия Дух, на истинския духовен живот!“

Така че нека се опитаме да почувстваме, че в тези Коледни празници нашите зали за събирания са ясли – места, в които, скришно от външния свят, се подготвя нещо велико. Нека се научим да чувстваме, че ако учим

прилежно през цялата година, проницателността и мъдростта ни могат на Бъдни вечер да бъдат събрани в топли чувства, които греят като огън, запален от онова, което сме придобили през цялата година, потапяйки се във великите учения. И нека почувстваме, че по този начин ние подхранваме спомена си за най-великия импулс на човешката еволюция.

Нека също почувстваме, че в тези зали ние можем да имаме вярата, че онова, което сега започва да гори вътре в такава ограничена ясла като свят огън и като светлина, изпълнена с увереността на надеждата, някога в бъдещето ще намери своя път към цялото човечество.

Тогава този огън и тази светлина ще бъдат достатъчно силни, за да достигнат дори до най-тежката, най-слязла до земята проза на живота, да проникнат в нея, да я запалят, да я стоплят, да я осветят! Така ние можем да почувстваме тук Коледното настроение като изпълнено с надежда очакване на онова световно Великденско настроение, което изразява живия дух, нужен за обновлението на човечеството.

Ние празнуваме Коледа най-добре, когато в идните дни изпълваме душите си с настроението: „В своята Коледа ние духовно подготвяме Великденския Празник на човечеството, възкресението на духовния живот.“ – Да, нашите работни места наистина ще станат ясли в Коледното време! Ще бъде родено Детето на Светлината, за чието раждане сме се подготвяли през цялата година, потапяйки се в съкровищата от мъдрост на Духовната наука.

В нашите работни места ще бъде роден Христос в човешката душа, за да бъде възкресен духовният живот на великите Великденски празници на човечеството. Човечеството трябва да стигне дотам, че да чувства духовността като възкресение, благодарение на онова, което струи като Коледно настроение от нашите зали в цялото човечество – както сега, така и в бъдеще.“ (Събр. съч. 125)

„Когато съм имал повод в последните години да говоря за някой от големите годишни празници – Коледа, Великден или Петдесетница – съм се чувствал длъжен да кажа, че нямаме право, особено при съществуващите днес условия, да честваме тези събития по стария обичаен начин; нямаме право да забравяме ширещото се страдание, ширещата се болка и само да си припомняме най-великото Събитие, случило се в Земната еволюция.

Наш дълг е – стоейки на основата на нашето духовно схващане за света – да осъзнаем така пълно всичко, което свидетелства за упадъка на човешката цивилизация днес, че това осъзнаване да изпълни мислите ни дори когато сме около Коледната елха. Несъмнено е наш дълг да приемем раждането на Исус Христос в нашите сърца, в нашите души и да не затваряме очите си за страшния упадък, връхлетял т. нар. култура на човечеството.

Сега е време да си поставим въпроса: „Не е ли и мисълта за Коледа била обхваната от силите на всеобщия упадък?“ – Когато се говори за Коледа днес, още ли съзнаваме онова, което човек би трябвало да съзнава, когато насочва мислите и чувствата си към съзерцанието на празника на Христос? Изобщо осъзнават ли хората истинското значение на онова, което навлезе в човешката еволюция при Мистерията на Голгота?

Ние украсяваме своите елхи, повтаряме обичайните думи и фрази, свързани с Коледния празник, но всички ние твърде често избягваме да отворим напълно очите си – избягваме да пробудим напълно съзнанието си за нуждата да си кажем: „Тук също има упадък. Къде си Ти, о, Христова Сило, Ти, Която можеш да породиш нов възход?“

Трябва да ви е достатъчно ясно от лекциите, изнасяни от много години в нашите кръгове, че само чрез силата на Христос ще бъде възможно да се пробие залязващата цивилизация с онзи импулс, който може да я възроди.

В тези дни трябва често да си помисляме за хората от средата на XIX век или от последната му третина, които, водени от определен материалистичен начин на мислене, говореха съвсем различно от начина, по който много хора говорят днес. Те говореха по-честно от повечето хора днес. Бих искал да ви припомня един истински материалистичен ум – Давид Фр. Щраус. Знаете, че неговата книга „Старата вяра и новото“ е нещо като Библия на материализма. Сред въпросите, зададени от Щраус в тази книга, е следният: „Можем ли още да бъдем християни?“ – Той отговаря на този въпрос и забележителното в неговия отговор е това, че той идва от ум, в основата си материалистичен, но в същото време честен.

Давид Фридрих Щраус изгради светогледна система от мисли и идеи, основана изцяло върху материалните, физични закони. В нея той постави човека в световен ред, в който човешката природа е подчинена само на физичните закони. Изхождайки от тези убеждения, Щраус отговори на въпроса „Можем ли още да бъдем християни?“ с категорично „не“. Защото хората, верни на възгледите на естествената наука, които Щраус поддържаше в съгласие със съзнанието на своето време, не могат да бъдат християни. Така в това „не“ на Давид Фридрих Щраус се изразява едно фатално, но изцяло честно мнение и в нас днес често възниква чувството: „Дали публичните защитници на тази или онази религиозна вяра са толкова честни, колкото бе Давид Фр. Щраус? Нима те не виждат, че макар и да използват името на Христос, всъщност са дейни противници на Християнството?“

Скъпи приятели, ние не смеем да се отдадем в тези дни на безгрижие, нито да затворим очите си за важните събития на нашето време. Може да не ви изглежда свързано с Коледа това, че се насочих към опитност, до която стигнах чрез духовно изследване и която е действителен факт на нашето време. Въпреки това за мен връзката е несъмнена.

Всички познавате онези личности, които до голяма степен са отговорни, особено в Централна Европа, за ужасните условия, в които сме въвлечени, доколкото някое човешко същество може да бъде смятано за отговорно за тези неща. Какво направиха тези хора, когато бедата се стовари върху Европа? Те написаха книги! Появиха се книги, написани от най-различни хора.

В пълно съгласие с Духовната наука може да се направи следният опит, като се постави въпросът: „Какви форми на мисълта ни говорят от по-голямата част от книгите, с които авторите им се самооправдават?“ – Опитвал съм се добросъвестно да дам всестранен отговор на този въпрос. Питал съм се: „От какъв вид са мисловните форми на тези хора, от които съдбата на Централна Европа зависи толкова много?“

Ако не се ограничим с абстракции, а разгледаме тези неща в тяхната действителност, трябва да ги съпоставим. Така, когато си зададох въпроса, стигнах до следното сравнение: „През кой период в нормалния ход на еволюцията в Европа са били развити мисловни форми като онези, които намираме у водещите личности по време на Световната война?“

След добросъвестно подробно разглеждане на фактите ми стана ясно, че хората са мислили по този начин по времето на римлянина Юлий Цезар.

Няма разлика между начина, по който Юлий Цезар е мислил и чувствал по времето – да речем – на войните си в Галия, и начина, по който такива съвременни личности формират своите мисли. Това означава, че тези хора са останали в мисловния си живот напълно незасегнати от Християнството, тъй като Цезар е живял преди Мистерията на Голгота да се осъществи в хода на еволюцията. Дори и името на Исус Христос да е понякога в устите им, душевният живот на тези хора се е развил по такъв начин, че той няма нищо общо с истинското Християнство.

В резултат на нашите многостранни проучвания ние знаем, че ако нещо се развие в собствения си период, то по принцип е добро за човечеството, но и че нещата стоят по друг начин, когато това нещо остане непроменено и излезе на преден план по-късно. Когато това се случи, когато например подходящото за времето на Цезар играе роля в XIX век, то онова, подходящо за дните на Цезар, се преобразува в нещо луциферично. Защото онова, което би трябвало да е действало правилно в друг период, ако остане в застой, става луциферично. То наистина е в основата си луциферично.

Сега може да попитаме: „Как става така, че хора, чиято съдба ги е поставила във водеща позиция, са запазили в живота си нещо толкова изостанало?“ – Ако търсим отговора, трябва да насочим вниманието си към онези, които твърдят, че са изпълнили своя духовен живот с Христовия импулс, но които всъщност работят в антихристова насока. Нека насочим нашето внимание към много официални представители на религиозни вероизповедания – хора, претендиращи да говорят в съответствие с Евангелията, но които в наши дни са против всичко, което всъщност се казва в тях за живия Христос.

Най-антихристовите личности често се намират днес сред духовенството, сред проповедниците на т. нар. Християнски вероизповедания.

Ако хората биха изследвали една книга, считана от мнозина за диктуваща модата, озаглавена „Същността на Християнството“ от Адолф Харнак, те биха намерили отговор на този въпрос. Ако в тази книга името на Христос беше задраскано и заменено с името на един Бог – общо взето малко познат – един Бог, който контролира човешкия живот и прониква в него точно както контролира природата и прониква в нея; ако името на Христос беше задраскано и заменено с името на Йехова от Стария Завет, тази книга щеше да бъде по-близо до истината, отколкото

е сега, и тогава щеше да има някакъв смисъл.

Фактите показват, че Адолф Харнак не знае нищо за истинското Христово Същество, няма и най-бегла идея за истинския Христос. Той почита универсален неопределен Бог и нарича този универсален неопределен Бог „Христос“. А кой е Адолф Харнак? Той бе станал модерният богослов на кръговете, подготвили почвата за духовните наклонности на онези личности, за които говоря...

Едва ли означава много за хилядите, за милионите хора в настоящето, когато те говорят за Коледния празник, защото те не знаят нищо за Христовото Същество в смисъла, който е толкова необходим на нашето време. Трябва да се вгледаме в тези неща, ако желаем да разберем истинските причини за падението, проявяващо се в съвременните събития и в живота на човечеството.

Често съм ви говорил тук за онова важно събитие, което се случи в последната третина на XIX век – събитието, чрез което бе установена една специална връзка между онова Същество, което наричаме Архангел Михаил, и съдбата на човечеството. Напомнял съм ви, че от ноември 1879 год. Михаил е предводител – така да се каже – на всички, които се опитват да дадат на хората лечебните сили, необходими за здравословното им развитие.

Скъпи приятели, днес ние знаем, че когато се засяга такава тема, става дума за две неща: първо – за обективния факт и второ – за начина, по който този обективен факт е свързан с онова, което хората желаят да приемат в своето съзнание, в своята воля. Обективният факт е просто този, че през ноември 1879 год. отвъд сферата на сетивния свят, в свръхсетивния свят се състоя събитие, което може да се опише така: Михаил е придобил способността така да изпълва със силата си хората, стигнали дотам да го срещнат с цялото жизнено съдържание на душите си, че те да могат да преобразуват своята стара материалистична интелектуална сила – която по онова време

бе нараснала значително в човечеството – в духовна интелектуална сила – в духовна сила на разбиране. Това е обективният факт – това се случи. Можем да кажем, че от ноември 1879 г. Михаил влезе в отношения с човека, различни от онези, в които се намираше по-рано. Но от хората се изисква да станат служители на Михаил.

Какво имам предвид с това, ще ви стане съвсем ясно от следното обяснение. Вие знаете, че преди Мистерията на Голгота да бъде завършена на Земята, евреите на Стария Завет почитаха своя Йехова. Онези сред еврейските свещеници, които с пълно съзнание се обръщаха към Йехова, добре знаеха, че не могат да достигнат до него непосредствено чрез човешките възприятия... Еврейското духовенство добре съзнаваше, че хората можеха да се приближат до Йехова чрез Михаил. Те наричаха Михаил „Лицето на Йехова“.

Точно както ние се учим да опознаваме човека, когато погледнем лицето му, точно както си вадим заключения за добротата на неговата душа от неговото изражение и за характера му от начина, по който той ни гледа, така духовниците на Стария Завет – чрез атавистичното ясновидство, което нахлуваше в душите им чрез сънищата – желаеха да получат от лицето на Йехова, от Михаиловата връзка с Йехова онова, което човечеството все още не можеше да получи директно.

Отношението на това духовенство към Михаил и Йехова беше правилното. Отношението им към Михаил бе правилно, защото те знаеха, че ако човек по онова време се обърнеше към Михаил, той можеше да намери чрез него силата на Йехова, която човечеството тогава с право търсеше.

Оттогава на мястото на Михаил се появиха други регенти на душите, но през ноември 1879 г. Михаил отново пое инициативата и може да участва в душевния живот на онези, които търсят пътищата към него. Тези пътища днес са пътищата на духовно-научното познание. Можем да

говорим за „пътищата на Михаил“ точно като за „пътищата на духовно-научното познание“.

Но точно по времето, когато Михаил влезе по този начин във взаимоотношения с душите на хората, за да стане отново техен вдъхновител за три века, по същото време демоничните противодействащи сили, предварително подготвили се, оказаха най-силна съпротива срещу него, така че из света се разнесе един призив по време на нашите т. нар. военни години – години на ужас – призив, породил голямото световно неразбирателство, което сега изпълва сърцата и душите на хората.

Нека разгледаме какво щеше да се случи с евреите от Стария Завет, ако вместо да се доближават до Йехова чрез Михаил, те се бяха опитали да се приближат непосредствено до него. Те щяха да станат нетолерантни хора, егоистични в национално отношение, заети с издигането на своя собствен народ – един народ, мислещ само за себе си – понеже Йехова е Богът, свързан с всички природни същества, и във външно-историческото развитие на човечеството той се разкрива чрез връзката на поколенията, както тя се изразява в основните способности на хората.

Само защото древните евреи желаеха да се приближават към Йехова чрез Михаил, те като народ се спасиха от опасността да станат толкова егоистични, че Исус Христос не би могъл да произлезе от тях. Те бяха проникнати от Михаиловата сила, каквато беше тя в тяхното време, и затова евреите не бяха така силно проникнати от сили, отдадени на национален егоизъм, както би станало, ако те се обръщаха непосредствено към Йехова.

Днес Михаил отново е регентът на света, но човечеството трябва да се свърже с него по нов начин. Защото сега Михаил не е лицето на Йехова, а лицето на Исус Христос. Днес трябва да се доближим до Христовия импулс чрез Михаил. В много отношения човечеството още не е преодоляло всички пречки за това. Човечеството е запазило

старите атавистични способности за възприятие, чрез които Михаил можеше да бъде доближен, когато бе още посредник на Йехова; и така днес човечеството има неправилно отношение към Михаил...

Колкото и парадоксално да звучи, днес има тенденция сред т. нар. цивилизовани народи да преобразуват в нещо луциферично онова, което бе оправдано сред еврейския народ от Стария Завет, и да направят от това най-мощния импулс във всеки отделен народ. Хората днес желаят да изградят републиките на Полша, Франция, Америка и т. н. върху мисловна система, подходяща за старозаветните времена. Те се стремят да следват Михаил така, както е било правилно да бъде следван преди Мистерията на Голгота, докато хората намираха чрез него племенния Бог Йехова. Днес Исус Христос е Онзи, Когото трябва да се стремим да намерим чрез Михаил – Исус Христос – Божественият Водач на целия човешки род. Това означава, че трябва да търсим чувства и идеи, които нямат нищо общо с различията между хората от какъвто и да било вид на Земята. Такива чувства и идеи не могат да бъдат намерени на повърхността. Те трябва да се търсят там, където туптят духовната и душевната част на човека – тоест по пътя на Духовната наука. Нещата стоят така, че ние трябва да решим да търсим истинския Христос по пътя на Духовната наука, т. е. по Михаиловия път.

Само чрез този стремеж към духовната истина ще бъде търсен и намерен истинският Христос. В противен случай би било по-добре да угасим Коледните светлини, да премахнем всички Коледни елхи и най-накрая да признаем истината, че не искаме нищо, което да ни напомня какво внесе Исус Христос в човешката еволюция.

Предхристиянските начини на мислене ни говорят от мемоарите на нашите съвременници – т. е. начините на мислене в нашето време са антихристиянски. Когато хора, смятани за представителни, правят изявления като

тези на Уилсън от 14-те точки, в такива изказвания не се долавя нищо друго освен чисто старозаветно мислене, което в нашето време е станало луциферично...

Днес само ще ви обърна внимание на още едно нещо. В това отношение много от съвременните тълкувания на Евангелията са точно толкова лоши, колкото и най-лошите материалистични схващания. Когато представителите на т. нар. религиозни общества днес приемат Евангелията точно както са написани и когато се отхвърля всяко ново разкритие, такава преданост към Евангелията и такова придържане към Християнството са наистина най-добрият начин да се подготви появата на Ариман на Земята. Огромна част от представителите на т. нар. днешни вероизповедания усилено работят за Ариман; те оставят незабелязана истината: „Аз Съм с вас винаги до края на Земната епоха“ (Мат. 28:20), когато обявяват за еретично всичко, което произлиза от непосредственото виждане на Христос днес. Те оставят тази истина незабелязана, защото е по-удобно да възприемат Евангелията само в буквалния им смисъл, а това означава да се придържат към онова, което според тях представлява буквалното тълкуване на Евангелията.

Чрез мъдростта човечеството трябва да бъде защитено от подобно разглеждане на Евангелията, защото четирите Евангелия, според външно-физическото разбиране, си противоречат едно на друго. Онзи, който днес не търси духовно обяснение на Евангелията, разпространява тяхно невярно тълкувание, защото заблуждава хората относно външните противоречия, които могат да се намерят в четирите Евангелия. Онзи, който мами хората относно нещата, които най-живо ги интересуват, подпомага най-добре успеха на Ариман...

Ние знаем, че Коледният празник е един от онези празници, които са възприети в хода на развитието на

Християнството. Хората са започнали да празнуват Рождество Христово в тези декемврийски дни през III-IV век. Събитието на Голгота вече се беше случило преди няколко столетия, когато онези, чиито мисли са били насочени към това Събитие, са предприели нещо толкова ново за онова време, като са установили празника Коледа.

Дори много по-късно е било възможно да се въвеждат нови неща в Християнството. Много от онези, които се наричаха „истински християни“, с времето се бореха срещу тези нововъведения. Днес работят наистина много хора, които няма да напреднат по начина, по който собствената им религия напредна, когато през III–IV век е въвела празнуването на Коледа – хора, които се придържат строго към онова, за което казват: „То е написано“, и бягат от всяко живо откровение.“ (Събр. съч. 195)

„Когато гледаме това дете Исус, би трябвало да си кажем: „Само поради факта, че това Същество слезе долу сред човеците по време на човешката еволюция, за първи път стана възможно за човека да бъде наистина човек в пълния смисъл на думата – да свърже това, което той получава чрез раждането, с онова, което може да изживее горе отвъд себе си в резултат на чувството на предана любов към онова Същество, което слезе от духовните висини, за да може чрез огромната си саможертва да се свърже с човешкото съществуване.“

Защото за мнозина през ранните християнски векове бе велико преживяване да наблюдават навлизането на Христовото Същество в земната еволюция. Това, така да се каже, им изясни двойствения произход на човека – физическия и духовния му произход. Това е раждането на Исус – към малкото детенце, родено на Земята, гледа християнинът, когато мисли за Исус през Святата Нощ. И той си казва: „Онова, което се ражда тук, е нещо по-различно от останалото човечество – това е Същността, чрез което останалото човечество може да получи онова, което

не може да получи само чрез физическото си раждане.“

Нашето чувство се задълбочава, когато в правилния смисъл и с истинска любов разберем онова, което е обозначено чрез думите: „Трябва да се родим два пъти: първият път – чрез енергиите на природата, вторият път – чрез енергиите на Исус Христос.“

Общението ни с Исус Христос ни дава човешко достойнство и изгражда характера ни. Ако сме способни или имаме желание да си изградим представа за посоката на развитие през вековете, трябва да си зададем въпроса: „Дали това чувство за раждането на Исус Христос винаги е било така дълбоко?“

Ако се огледаме, мои мили приятели, из света днес, не можем да кажем, че дълбочината на чувството, с което се е изживявала Коледната Мистерия преди 5-6 века из Европа, е същата като тази днес...

Има два вида хора, мои мили приятели, които все пак бяха представители на нашето човечество и на които бе обявен Христос по време на Коледния празник. Първо, Той бе обявен на бедните необразовани овчари на полето, които не бяха придобили никаква образованост, а бяха скромни мъже – както по интелект, така и по сърце. А след това бе възвестен и на мъдреците от Изтока – т. е. от земята на мъдростта. На тях бе обявен чрез върховното постижение на мъдростта им – чрез способността да разчитат звездите. Така Исус Христос бе възвестен на простите овчари чрез сърцата им, а на тримата Магове от Изтока – чрез тяхната най-висша мъдрост. Голямо значение има това двойно обявяване на Исус Христос. От една страна – на простите, скромни овчари, а от друга страна – на най-мъдрите в света.

И как бе обявен Исус Христос на най-простите овчари на полето? С душевното си око те видяха светлината на Ангела. Бяха събудени ясновиждането и ясночуването им. Те чуха най-дълбоките думи, които за тях означаваха бъдещото значение на земния живот: „Божественото е

разкрито във висините и ще има мир между хората на Земята, които могат да имат добра воля.“ – От дълбините на душата възникна способността, чрез която в Святата Нощ бедните, простички овчари, без да са придобили каквато и да било мъдрост, преживяха чрез чувствата си онова, което бе разкрито на света.

Чрез съвършенството на онази мъдрост, която можа да достигне дори до Мистерията на Голгота, и чрез най-прецизното наблюдение на пътя на звездите същото откровение достигна до мъдреците от Изтока – до Маговете. В единия случай то се разкрива в човешкото сърце – сърцето на бедния, простичък овчар – и достига до най-дълбоките му недра. Те станаха ясновиждащи, когато сърцето чрез своята ясновидска сила им разкри идването на Спасителя на човечеството. А мъдреците, вглеждайки се в необятността на небето, познавали тайните на пространствените ширини и на хода на времето; те били достигнали до мъдростта, чрез която можели да проникнат в мистериите на пространството и времето и да ги разгадаят. Бе им разкрита Коледната Мистерия.

Нашето внимание е отправено към факта, че онова, което живее в най-съкровените дълбини на човешката душа, и онова, което живее в ширините на пространството, произтичат от един и същ източник. И двете – по начина, по който се бяха развили до Мистерията на Голгота – вече се намираха в упадък.

Ясновидството, което извираше от укрепналото сърце на овчарите, все още бе достатъчно силно, за да възприеме и гласа, който прокламираше: „Божественото е разкрито във висините, в небето и мир ще бъде на земята между хората с добра воля.“

Можем да кажем, че последните остатъци от това ясновидство чрез вътрешно благочестие все още се бяха запазили у овчарите, чиято съдба ги бе събрала на мястото, където Христос се роди. И от онази първична, свята

мъдрост, която за пръв път процъфтя в Следатлантски времена сред примитивните индуси, след това особено сред персийците и бе предадена на халдейците – последните остатъци от тази мъдрост откриваме у тримата Мъдреци от Изтока. От тази примитивна, свята мъдрост, която разбираше света на пространството и на времето, от тази мъдрост, чрез нейните представители, които се бяха издигнали до най-висока степен, бе отново разкрита Коледната Мистерия.

За нас обаче през Петата културна епоха и двата начина са в упадък. Общо взето, онова, което пораждаше ясновидство у бедните овчари, както и онова, което водеше Мъдреците от Изтока до проникване в мистериите на пространството и времето, вече не действа като жива сила. Ние трябва да открием човешкото същество, което разчита на себе си. Като хора трябва да преминем през съществуване, „изоставено“ от Бога, за да намерим в тази изоставеност и самата свобода. Но трябва да намерим и пътя си към обединение с онова, което, от една страна, бе най-висшата мъдрост на Мъдреците от Изтока, а от друга страна, бе обявено на овчарите чрез задълбочено проникновение на сърцето.

Всички сили, мои мили приятели, се развиват непрекъснато. Какво бе станало с онова, чрез което Мъдреците от Изтока развиваха своя все още ясновиждащ интелект? Какво бе станало с тяхната астрология, с техния вид астрономия? Не можем да разберем еволюцията, ако не погледнем в тези неща. Днес всичко това е станало студена и сива математика и геометрия.

Днес виждаме абстрактните форми, които се преподават в училищата като геометрия и математика. Това е последният остатък от онова, което в живия блясък на космичната светлина бе овладяно от онази древна мъдрост, която доведе тримата Мъдреци от Изтока до Христос...

И докато Мъдреците от Изтока чрез своето разбиране на пространството бяха в състояние във видения да изчислят: „В тази нощ Спасителят ще се роди“, нашата астрономия, която е наследница на онази астрология, може само да пресметне бъдещите затъмнения на Слънцето и Луната и други подобни неща. И докато бедните овчари на полето от вътрешността на своите сърца бяха въздигнати до онова, което стоеше в близко отношение до тях – видението на Коледната Мистерия и чуването на небесното послание, на съвременното човечество е останало само виждането на външната природа...

Овчарите от полето бяха надарени с дълбочина на сърцето, с дълбоко чувство, чрез което – посредством ясновидството – те достигнаха до видението на Коледната Мистерия. Нашите съвременници са екипирани с телескопи и микроскопи. Но никакви телескопи и микроскопи няма да доведат до решаването на най-дълбоката загадка на човека, както това направиха сърцата на бедните овчари. Никакви предвиждания чрез пресмятане на слънчевите и лунните затъмнения и пр. не ще доведат човека до разбиране на необходимата насока за света, както това направи звездната мъдрост на Мъдреците от Изтока.

Как всички човешки разлики се вливат заедно в едноединствено човешко чувство, когато осъзнаем, че онова, което овчарите на полето изживяха без мъдрост, посредством благочестието на своите сърца, е същото като онова, което подтикваше мъдреците от Изтока като най-висша мъдрост! По един прекрасен начин и двата факта са поставени един до друг в християнската традиция.

Ние практически сме изгубили и двата начина, чрез които разбирането за раждането на Христос се разкрива пред човека. Ние сме се върнали от яслата и Святата нощ до дървото в рая (символизирано от коледната елха). Ние сме се върнали обратно, отвърнали сме се от един Христос, който принадлежи на цялото човечество, върнали

сме се към националните Богове – към множество Йехови, но не и към Христос.

Защото както онова, което наистина се разкрива в най-дълбоката природа на човека, е нещо общо за всички хора – така също е вярно, че онова, което се разкрива в цялото всемирно пространство и в мистериите на времето, е нещо общо за всички хора.

Мои мили приятели, има нещо в дълбините на човешкото сърце, което е чисто човешко и разтапя различията. И точно в тези дълбини ние намираме Христос. Има и една мъдрост, която се разпростира далеч отвъд всичко, което може да се открие във всички сфери на световния живот – мъдрост, която е способна да обхване света в неговото единство, дори отвъд пространството и времето. Отново това е звездната мъдрост, която води до Христос.

Необходимо ни е отново да имаме в нова форма онова, което помага както на овчарите от полето, така и на Мъдреците от Изтока да намерят пътя към Христос. С други думи, необходимо ни е още да задълбочим нашите външни възприятия на природата посредством онова, което сърцето може да развие като духовно възприятие на природата. Отново трябва да се поучим от благочестието на човешкото сърце, да се приближим до всичко, което в съвремието се изследва с микроскопи, телескопи, апарати с рентгенови лъчи и подобни инструменти.

И тогава растящото растение, бълбукащият поток, бликащият извор, светкавицата и гръмотевицата от облаците няма да ни говорят само по равнодушен начин. Ще заговорят цветята на полето, светкавицата и гръмотевицата в облаците, святкащите звезди и блестящото слънце. От всички наши наблюдения на природата в очите и сърцата ни ще „потекат“ думи, които обявяват не друго, а това: „Божественото се разкрива в небесните висини и на Земята ще има мир сред хората с добра воля.“

Трябва да дойде време, когато нашето наблюдение на природата ще се освободи от сухия, прозаичен, нечовешки метод, използван в лабораториите и клиниките. Трябва да дойде времето, когато нашето наблюдение на природата ще бъде така озарено от живота, че животът, който повече не може да съществува по начина, по който е съществувал за овчарите от Витлеем, все пак ще бъде в състояние да ни говори чрез гласовете на растенията и животните, чрез звездите, изворите и реките. Защото цялата природа произнася онова, което бе произнесено от Ангела: „Божественото се разкрива в небесните висоти и ще има мир сред хората на Земята, които са с добра воля."

Онова, което Мъдреците притежаваха чрез външно наблюдение на звездите, необходимо е ние да го придобием чрез събуждане на нашия вътрешен живот...

До гръко-римското време, до Мистерията на Голгота астрономията е била нещо, което е можело да се постигне като външна наука, и човешкото разбиране е било от такова естество, че – като се е гледало към звездния свят – се разкривали тайните на пространството и времето; също и при изживяване на човешкия вътрешен живот – чрез благочестие и набожност на сърцето – е било възможно виждането на вътрешните мистерии. В гръко-римското време тези отношения били преобърнати. Онова, което преди е можело да се преживява вътрешно, е трябвало все повече да бъде преживявано чрез разбиране на външната природа.

Мили приятели, по отношение на природните разкрития би трябвало да бъдем така благочестиви и набожни, както овчарите са били в своите сърца. Така както те са дошли до духовно виждане в своя вътрешен свят, ние трябва да дойдем до духовно виждане в природата...

Ако бихме могли да задълбочим онова, което днес е толкова недуховно в нашето наблюдение на природата; ако бихме могли да направим творческо онова, което днес

така прозаично се изживява само в математическите и геометричните картини; ако бихме могли отново да въздигнем математиката чрез вътрешен опит до величието, което е имала в древната астрономия; ако бихме могли да задълбочим нашето наблюдение на природата до сърдечна дълбочина и благочестивост, които овчарите на полето са имали; ако бихме изпитали онова, което мъдреците изпитвали от звездите; ако, като отправяме нашия поглед към външната природа, бихме могли да бъдем толкова благочестиви, колкото са били овчарите – то тогава чрез благочестивост във външното наблюдение на природата и чрез занимаване със световните събития с обич в нашите сърца, отново бихме намерили пътя към Коледната Мистерия точно така, както овчарите на полето чрез вътрешно благочестие и както Мъдреците от Изтока чрез външна мъдрост откриха своя път към яслата.

Отново трябва да се намери пътят към Коледната Мистерия. Трябва да станем толкова благочестиви по отношение на природата, колкото са били овчарите в сърцата си. В нашето вътрешно виждане трябва да станем толкова мъдри, колкото са били Мъдреците при своето наблюдение на планетите и звездите в пространството... Тогава ще намерим правилния път към задълбоченото преживяване на Христос – към изпълнено с обич разбиране на Христос. И тогава ще открием пътя към Коледната Мистерия. Тогава ще сме способни с правилни мисли и чувства да поставим яслата до първоначалното дърво на Рая, което ни говори не само за това как човекът влиза в света чрез природни сили, но и за това как той може да стане съзнателен за своята цялостна човечност чрез прераждане.

Всеки, който днес говори за Коледната Мистерия, трябва да отправи изискване към човечеството с оглед на бъдещето. Живеем в сериозни времена и трябва ясно да видим, че имаме нужда да станем човеци в истински смисъл. Още не сме достигнали до вътрешната мъдрост на

Мъдреците, нито до благочестивостта, която потече от овчарите към външния свят.

Социалният въпрос, застанал пред човечеството, е ужасяващо спешен. Страховити неща са станали през последните години и социалният въпрос става все по-заплашителен; само онези със заспали души може да не забелязват този факт. Европа – що се касае до нейната култура – е изправена пред опасността да се превърне в камара развалини. Нищо не може да я изведе от хаотичното ѝ състояние, освен ако хората не намерят начин отново да изградят наново съвместния си живот.

Хората не ще бъдат в състояние да го сторят, освен ако не задълбочат чувството си чрез наблюдение на природата и не станат толкова благочестиви, колкото са били овчарите на полето, когато чрез своите вътрешни енергии са получили ангелското откровение за Бога горе и за мира на Земята долу. Само чрез тези сили може да се устрои обществения живот.

Това ще стане, когато тайните на пространството и времето бъдат осмислени така, че хората да възприемат световния дух в неговото единство – както едно и също слънце виждат китайците, американците и европейците. Би било абсурд, ако китайците искат слънце за себе си, руснаците – друго, средноевропейците – друго, французите – отделно за тях слънце, а англичаните – още едно за себе си. Така както Слънцето е единствено, така е и Слънчевото Същество, което носи на човечеството единство. Ако погледнем навън към обширността на пространството, ще открием призива към обединение на човечеството...

Мои мили приятели, ние се нуждаем от нов път. Отново до нас достига гласът: „Променете сърцата и умовете си; погледнете по нов начин посоката, в която се движи светът.“ Когато разгледаме правилно развитието на света

и пътя на човечеството, към което и ние самите принадлежим, тогава ще открием пътя към онази Мистерия, която би могла да се разкрие на овчарите, както и на културните мъдреци, и която ще се разкрие в сърцата ни и във външното ни възприемане на света...

Отново трябва да открием Исусовата Коледна Мистерия и трябва да я открием, като култивираме всичко онова вътре в себе си, за което говорихме днес. Както овчарите откриха Ангелската светлина в полето, а Маговете от Изтока – звездата, така и ние трябва да намерим Коледната светлина в себе си чрез силата на истинската Духовна наука. Тогава пред нас ще се открие единственият път към съдържанието на Коледната Мистерия. Ние ще познаем отново това съдържание и то ще ни напомни за новото раждане на човека.

Да, мои мили приятели, за това би трябвало да работим – Коледната Мистерия отново да се роди сред човеците. Тогава правилно ще разберем и Мистерията на повторното раждане на човешкото същество...

Ние наистина се приближаваме днес към Детето в яслата по истински начин, когато правилно чуем думите, които То иска да ни каже: Пробудете в себе си Коледната светлина и тогава тя ще се яви също и на вас и на вашите братя човеци, които са с вас вън в света.“ (Събр. съч. 202)

Р. Щайнер за Коледните символи

„С празника на Рождеството се свързва легендата за тримата мъдреци – тримата царе от Ориента. Те донасят дарове на детето: злато – като символ на външната, изпълнена с мъдрост власт; смирна – благоуханна смола, като символ на победата на живота над смъртта; и тамян – като символ на мировия етер, в който живее духът. Така в смисъла на Коледния празник долавяме отзвук от най-древните времена на човечеството...

Всичко, което пронизва Всемира и съществува в човека, е означено със символа на пентаграма, който ни поздравява от върха на дървото... Той ни показва звездата на развиващото се човечество. Звездата е символът на Човека, Когото следват всички мъдреци, както в предишните времена са Го следвали мъдреците от Ориента. Той е смисълът на Земята – великият Слънчев герой, роден през Святата коледна нощ, понеже най-висшата светлина заблестява в най-дълбокия мрак.

Човекът върви към бъдеще, в което светлината трябва да се роди в него, когато едни думи ще бъдат заменени с други, когато няма вече да се казва, че мракът не може да разбере, да познае светлината, а истината трябва да прозвучи нагоре в мировото пространство и мракът ще познае светлината, заблестяла към нас от звездата на човечеството. Мракът ще отстъпи и ще познае светлината, което означава, че ще бъде обхванат от нея.

Това трябва да прозвучи от душевността ни по времето на Коледния празник. Тогава ще празнуваме Коледа, осъзнавайки дълбокото и прадревно значение, понеже то ще ни показва, че духовната светлина ще проблесне от вътрешността на човека, ще заблести в целия свят. И ние ще можем да честваме Христовия празник в името на най-висшия идеал на човечеството.

Тогава и коледното дърво отново ще придобие значение и ще оживее в душата ни, като се превърне в значим за нас символ на райското дърво. Празнуването на Святата нощ ще породи в душата ни радостната сигурност: Да, и аз ще изживея в себе си раждането на висшия човек. Също и в мен ще се извърши раждането на Спасителя, на Христос.“ (Събр. съч. 96)

„Който тази нощ беше в Кьолнската катедрала, можеше да види светещите три букви КМБ. Както знаете, те са началните букви на имената на тримата свещени царе, според традицията на християнската църква наречени

Каспар, Мелхиор и Балтазар... Една древна легенда гласи, че след като тези трима свещени царе станали кардинали и починали, костите им били донесени за известно време тук, в Кьолн. Във връзка с това има друга легенда, която разказва, че един датски цар дошъл веднъж тук, в Кьолн, и донесъл три корони за светите трима царе.

Когато той отново тръгнал към къщи, сънувал сън, в който му се явили тримата царе и му поднесли три съда. Първият съдържал злато, вторият – тамян, а третият – смирна. Когато датският цар се събудил, тримата царе били изчезнали, но съдовете останали – пред него стояли трите дара, останали му от съня. Тази легенда съдържа нещо извънредно дълбоко.

Загатва се, че в съня си царят има видение от духовния свят, чрез което му се разкрива символичното значение на тримата царе, тримата влъхви от Ориента, които при рождението на Исус Христос принасят в жертва злато, тамян и смирна – и от това откровение му остават три дара, онези три човешки качества, които символично са показани чрез златото, тамяна и смирната: чрез златото – самопознанието; чрез тамяна – смирената набожност и жертвоготовността; а чрез смирната – самоусъвършенстването и саморазвитието, или опазването на вечното в човешкия Аз.

Чрез какво е станало възможно царят да получи тези три способности като дарове от един друг свят? Чрез това, че той се е опитал да проникне с цялата си душа в толкова дълбок символ, представен чрез тримата царе, които принасят даровете си пред Исус Христос...

Към най-дълбоките аспекти на Христовата легенда спадат поклонението и жертвата на тримата царе от Ориента и не бива да пристъпваме към тази основна символика на християнската традиция без дълбоко разбиране.

По-късно се оформя възгледът, че първият цар е представител на азиатските народи, вторият – на европейските народи, а третият – на африканските народи. Там, където хората разбират християнството като религия на

земната хармония, в образа на тримата царе и тяхното преклонение все по-ясно се вижда сливането на различните течения и религиозни насоки в един общ принцип – християнския принцип.

Онези, които по времето, когато легендата придобива такава насока, разбират мистерийните принципи на Езотеричното Християнство, виждат в Христовия принцип сила, навлизаща в човешкото развитие, а в Съществото, въплътило се в Исус от Назарет – световна сила, която далеч надхвърля обичайната в нашето време човешка същност.

В Христовия принцип те виждат една сила, която за човека представлява човешки идеал от далечното бъдеще, до който човекът може да се приближи, когато в духа си все повече разбира целия свят.

Първоначално те виждат в човека едно малко същество, малък свят, микрокосмос, който за тях е отражение на макрокосмоса – на великия всеобхватен свят, който съдържа не само всичко, което човекът първоначално възприема с външните сетива, вижда с очите и чува с ушите, но и всичко, което духът може да възприеме – което може да възприеме както нисшият, така и най-ясновиждащият дух. Защото в началото така е изглеждал светът за езотеричния християнин. Всичко, което той вижда като процеси в небесния свод и върху нашата Земя, което вижда като гръмотевици и светкавици, буря, дъжд и слънчеви лъчи, като ход на звездите, изгрев и залез на Слънцето и на Луната – за него е външен израз на вътрешни духовни процеси.

Езотеричният християнин вижда мирозданието като човешкото тяло. Той вижда човешкото тяло, разчленено на различни части – глава, ръце, длани и така нататък. Виждайки човешкото тяло, той вижда движенията на ръцете, очите, лицевите мускули, но частите и движенията на отделните части за него са израз на вътрешни духовни

и душевни изживявания. Както в частите на човека и техните движения той вижда вечното, душевното на човека, така в движенията на звездите, в светлината, която струи към човека от звездите, в изгрева и залеза на Слънцето и Луната, във всичко това езотеричният християнин вижда външния израз на божествено-духовни същества, които изпълват пространството.

Тези природни процеси са за него делата на Боговете, жестовете и мимиките на божествените Същества. Но и всичко, което се случва в човечеството – когато хората основават социални общности, когато се подчиняват на морални правила и регулират своите действия чрез закони, когато от силите на природата си създават работни инструменти, които не са им дадени непосредствено от природата – всичко това, което човекът върши повече или помалко несъзнателно, за езотеричния християнин е външен израз на вътрешно божествено-духовно действие.

Но езотеричният християнин не се ограничава с такива общи представи, а разглежда определени отделни части от мировата физиономия, от световната мимика, за да види в тези отделни части съвсем определени изрази на духовното. Той посочва към Слънцето и казва: „Слънцето не е само външно физическо тяло.

Това външно физическо слънчево тяло е тялото на една душевно-духовна Същност, която пронизва духовните същества – управителите и водачите на всички земни съдби, на всички външни, природни процеси на Земята, но също и на всичко, което се случва в човешкия социален живот, в закономерните порядки между всички хора.“ – Когато езотеричният християнин поглежда нагоре към Слънцето, той обожава в Слънцето външното проявление на Христос. За него Христос е най-напред душата на Слънцето...

Когато Слънцето видимо огрява Земята, когато през пролетта и по време на лятото изпраща лъчите си надолу

и изтиква от Земята покълващия и избуяващ живот, когато през дългите летни дни достига своята кулминация, езотеричният християнин си представя как то подхранва външния избуяващ физически живот.

В израстващите от почвата растения, в животните, които по това време разгръщат своята плодовитост, езотеричният християнин вижда във външна физическа форма същия принцип – същността, чийто външен израз е Слънцето.

Но когато дните стават по-къси, когато настъпват есента и зимата, тогава езотеричният християнин си казва: „Слънцето все повече и повече оттегля своята физическа сила от Земята. В същата степен обаче, в каквато физическата сила на Слънцето бива оттеглена от Земята, расте духовната сила и тя най-силно се влива в Земята, когато през времето, което по-късно е било определено за Коледните празници, настъпят най-късите дни и най-дългите нощи. Човекът не може да вижда тази духовна сила на Слънцето. Той би могъл да я види – казва езотеричният християнин, – ако той притежава вътрешната сила на духовното съзерцание."

Езотеричният християнин има още съзнание за това, което е основно убеждение и основно познание при мистерийните ученици от най-древни времена до сегашното време. През нощите, в които днес се отбелязват Коледните празници, мистерийните ученици са били подготвяни за вътрешно духовно съзерцание, така че са могли да възприемат с духовното си зрение онова, чиято физическа сила по това време се оттегля от Земята с най-голяма интензивност.

През дългите Коледни нощи мистерийният ученик е могъл да стига до съзерцанието в полунощ. Тогава Земята не закрива Слънцето, което стои зад нея. Тя става прозрачна за него. През нея той е виждал духовната светлина на Слънцето, Христовата светлина...

Сред прадревните религиозни изповедания, изхождайки от своя опит, мистерийните ученици са казвали: „По обяд, когато Слънцето се намира в зенита си, когато то разгръща най-голямата си физическа мощ, Боговете „спят“, а най-дълбоко те спят през лятото, когато Слънцето разгръща своята най-силна физическа мощ. Те се „събуждат“ през Коледната нощ, когато външната физическа сила на Слънцето е най-слаба.“

Виждаме, че всички същества, които искат да разгърнат своята външна физическа сила, се обръщат към Слънцето, когато Слънцето изгрява през пролетта. Те се стремят да получат външната физическа слънчева сила. Но когато в средата на лятото физическата сила на Слънцето се излива най-мощно към Земята, тогава неговата духовна сила е най-слаба. В полунощ през зимата обаче, когато Слънцето излъчва най-слабата си физическа сила към Земята, човекът може да види духа на Слънцето през станалата прозрачна за него Земя.

Езотеричният християнин чувства, че чрез задълбочаването в християнската езотерика все повече се приближава до онази сила на вътрешното съзерцание, с която при съзирането на това духовно Слънце той може изцяло да изпълни чувствата, мисленето и волевите си импулси. И тогава мистерийният ученик достига до видение с най-висша реална значимост: докато Земята е непрозрачна, отделните ѝ части се виждат обитавани от хора, които имат отделни вероизповедания, но там липсва обединяваща връзка.

Човешките раси са разпръснати подобно на климатичните явления; разпръснати са и мненията на хората по Земята – там не съществува свързваща нишка. В същата степен обаче, в която хората започват да виждат Слънцето през Земята чрез вътрешната сила на съзерцанието и им се появява звездата, виждана през Земята – хората от различните вероизповедания се обединяват в огромно,

единно човешко братство. И онези, които ръководят отделните големи човешки маси, опирайки се на истината за висшите сфери, и ги водят към Посвещение във висшите светове, са представяни като Магове. Трима са те, които на различни места на Земята довеждат най-различните сили до проявление.

Човечеството трябва да бъде ръководено по различен начин. Но звездата, която изгрява зад Земята, се появява като обединяваща сила. Тя събира разпръснатите хора и те принасят жертви пред физическото въплъщение на слънчевата звезда, която се появява като Звезда на мира. Така религията на хармонията, на световния мир, на човешкото братство космическо-човешки се свързва с древните Магове, които полагат в люлката на въплътения човешки син най-добрите дарове, които те са имали за човечеството.

Легендата е съхранила това, като казва, че онзи датски цар се е издигнал до познанието на маговете, на тримата царе, и понеже се е издигнал дотам, те са му оставили своите дарове – дара на мъдростта в самопознанието, дара на всеотдайната набожност в саможертвата и дара на победата на живота над смъртта в силата и съхраняването на вечната същност в човешкото същество.

Всички, които разбират християнството така, виждат в него дълбоката духовно-научна идея за обединението на религиите. Те притежават твърдото убеждение, че този, който възприема християнството, може да се издигне до най-висшата степен в развитието на човечеството...

Празниците, които отдавна са станали нещо външно за човека, отново ще разкрият пред него дълбокото си значение, когато чрез дълбоко езотерично познание той бъде доведен до знанието, че онова, което се проявява вън в природата като гръм, светкавица, изгрев и залез на Слънцето и на Луната, е израз на духовно битие.

И в най-важните моменти в нашите празници човекът

трябва да разбере, че тогава и в духовния свят се случва нещо значимо. Тогава той ще бъде насочван към подмладяващата духовна сила, показана ни в образа на тримата младежи, която Азът може да придобие само чрез отдадеността си на външния свят, а не чрез егоистично отделяне от него. Няма обаче отдаденост на външния свят, ако той не е проникнат от духовното разбиране.

Това, че всяка година този дух отново се появява като светлина в мрака за всички хора, дори за най-слабите, всяка година трябва наново да бъде записвано в сърцето и душата на човека.“ (Събр. съч. 98)

Р. Щайнер за възникването на Коледния празник

„Много неща в света, заобикалящ човека, които са изпълвали нашите предци с почитание, са станали безжизнени и прозаични. Много хора са станали отчуждени и безразлични например към нашите годишни празници. Именно градското население е запазило само смътни спомени за това какво са означавали Коледните празници, Великден и Петдесетница.

На днешното човечество вече му липсват онези дълбоки емоционални преживявания, които празниците са пораждали у нашите предци, понеже са съзнавали връзката им с големите факти на духовния свят. Хората днес посрещат Коледа, Великден и особено Петдесетница хладно и безучастно. Но ще дойде друго време, изпълнено с живот и реалност, когато хората ще стигнат до истинското духовно познание за целия свят.“ (Събр. съч. 98)

„Коледният празник, за който се подготвяме, отново добива дълбоко значение и се изпълва с нов духовен живот чрез Духовната наука. В духовен смисъл Коледа е

слънчев празник и нека сега го опознаем като такъв...

Много хора, които днес познават само украсеното коледно дърво, вярват, че обичаят да се украсява коледно дърво съществува още от древността. Но не е така. Този обичай води началото си от сравнително нови европейски традиции. Дори най-старото коледно дърво не е по-старо от стотина години. Но макар че то е толкова младо, коледният празник е много стар. Той е познат навсякъде в най-древните Мистерии на всички религии и винаги е бил празнуван. Той не е просто външен слънчев празник, а празник, водещ човечеството до съзерцание или поне до предчувствие за Извора на битието.

Бил е празнуван от най-висшите Посветени на Мистериите всяка година, когато Слънцето най-слабо изпраща силите и топлината си към Земята. Празнуван е бил и от онези, които още не са могли да вземат участие в целия празник, а са възприемали само външното образно представяне на най-висшите Мистерии.

Тайните на Мистериите са се запазили през всички времена и при всички народи са получили форми, съответни на различните вероизповедания.

Коледен празник означава празник на Святата нощ, която се е чествала във Великите Мистерии, когато този, който посвещава достатъчно добре подготвени личности, ги е довеждал до раждането на висшия човек в душата им; или когато – ако употребим един съвременен израз – в душата им се ражда живият Христос.

Тези, които не знаят, че редом с химическите и физическите сили действат и духовни сили, които – също като химическите и физическите – се нуждаят от определено време, за да действат в Космоса, са единствените, които могат да вярват, че е все едно кога се извършва събуждането на висшия Аз.

По време на Големите Мистерии човекът е изживявал събитието, при което е можел да съзре действащите сили

в силна светлина и в блясъка на цветовете. Можел е да види света около себе си, изпълнен с духовни процеси, с духовни същества; можел е да види духовния свят и да изживее най-великото, което човек може да изживее. Този момент ще настъпи някога за всички хора!

Всички ще го изживеят, макар и след повече прераждания. За всички ще дойде моментът, когато Христос ще възкръсне в тях, когато ще достигнат до ново виждане, до ново чуване.

Онези, които са били подготвяни като мистерийни ученици за събуждането, най-напред са били осведомявани какво означава това събуждане в обширния Всемир. Едва тогава са били предприемани последните действия за събуждането. И тези действия са били предприемани тогава, когато мракът е бил най-голям – когато преди Коледа външното Слънце застава най-ниско, понеже тези, които познават духовните факти, знаят, че в мировото пространство по това време действат сили, които са благоприятни за такова събуждане.

При подготовката на ученика се е казвало, че този, който наистина иска да знае, не бива да знае само това, което е ставало от хилядолетия върху земното кълбо, а трябва да се научи да обхваща с поглед цялото развитие на човечеството. Трябва също да знае, че големите празници в годишния цикъл са установени от ръководителите на човечеството и че те трябва да служат за вникването във вечните велики истини.

В продължение на милиони години в такива случаи погледът е бил насочван към тях. На ученика се е казвало:

„Погледни към онзи момент, когато Земята не е била такава, каквато е сега; когато не е имало Слънце и Луна като днешните, а те са били още обединени със Земята; когато Земята е представлявала едно тяло, включващо Слънцето и Луната. Човекът и тогава е съществувал, но още е нямал тяло – бил е духовно същество. И тези

духовно-душевни хора не са били осветявани от слънчева светлина отвън. Слънчевата светлина е била още в Земята. Не е имало нещо подобно на днешната слънчева светлина, падаща отвън върху съществата и предметите, а е имало такава, която е съдържала духовна сила и е блестяла вътре във всеки отделен човек.

По-късно настъпва моментът, когато Слънцето се откъсва от Земята, отделя се от нея и светлината му започва да я осветява отвън. Слънцето се отдръпва от Земята и вътре в човека настъпва мрак.

Това е началото на развитието му, насочено към този момент в бъдещето, когато той отново следва да намери блестящата светлина, но този път вътре в себе си. Човекът е трябвало да се научи да опознава земните неща с външните си сетива. Той се развива така, че висшият, духовният човек отново да може да запламти и заблести в него. От светлината – през мрака – и отново към светлината е пътят на развитието на човечеството."

След като учениците са били подготвяни така за събуждането, са били довеждани до онзи момент, в който е следвало – като избраници – да изживеят в себе си това, което останалото човечество ще изживее едва в далечното бъдеще – да съзрат духовната светлина с отворените си духовни очи.

И този свещен момент е следвало да настъпи, когато външната светлина е била най-слаба – в деня, когато външното Слънце е светело най-слабо. На този ден учениците на Мистериите са се обединявали и вътрешната светлина е пламвала в тях.

А онези, които още не са можели да вземат участие в тържеството, са можели поне да видят едно външно отражение, което да им покаже: „И за вас ще дойде великият момент. Днес виждате отражение, а по-късно ще изживеете това, което сега виждате като картина." – Това са били малките Мистерии, показващи като отражение това,

което кандидатът за Посвещение ще изживее по-късно.

Нека днес узнаем какво се е представяло в среднощния час в Малките Мистерии. То е едно и също в египетските Мистерии, в елевзинските, в тези на Предна Азия, във вавилонско-халдейските, както и в Мистериите на персийското богослужение на Бог Митра и в индийските брахмански Мистерии. Навсякъде учениците на Мистерийните школи са изживявали едно и също в среднощния час на Святата Коледна нощ.

Те са се събирали рано надвечер. В мълчалив размисъл е трябвало да си изяснят какво означава това най-важно събитие. Събирали са се заедно и в тъмнината оставали в дълбоко мълчание. Оставали часове наред в тъмното помещение, докато настъпи полунощ. Мисли за вечността са изпълвали душата им.

В полунощ прозвучавали тайнствени, засилващи се и отслабващи звуци, изпълващи пространството. Учениците, които възприемали тези тонове, знаели, че това е музиката на сферите. Дълбоко молитвено смирение и благоговение изпълвали сърцата им. Тогава бавно просветлявало. Светлината идвала от слабо осветен диск. Тези, които го виждали, знаели, че този диск представлява Земята. Леко осветеният диск ставал все по-тъмен и накрая съвсем черен. Същевременно пространството наоколо просветлявало. Онези, които виждали това, знаели, че черният диск представлява Земята.

Слънцето, иначе осветяващо Земята, се скривало. Земята не можела повече да вижда Слънцето. Тогава около земния диск се появявали разширяващи се кръгове в цветовете на дъгата... В полунощ на мястото на черния земен диск постепенно се издигал виолетово-червен светещ кръг, на който била изписана една дума. Думата била различна според народността на хората, изживяващи мистериите. На съвременен език тази дума би била „**Христос**“. Виждащите това знаели, че това е Слънцето. То им се

появявало в среднощния час, когато светът наоколо потъвал в дълбок мрак. На учениците било изяснявано, че сега изживяват това, което в Мистериите се нарича „Слънцето в среднощния час“.

Който наистина е Посветен, се научава действително да вижда Слънцето в полунощ, понеже материалното е угасено в него. Тогава само духовното Слънце живее в него и с блясъка си разсейва мрака на материята.

Този момент, когато човекът усеща, че е свободен от мрака и живее във вечната светлина, е най-блаженият момент в човешкото развитие. Всяка година той е бил представян чрез образ в Мистериите около полунощ през Святата коледна нощ. Тази картина показвала, че редом с физическото Слънце има духовно Слънце, което – също като физическото – трябва да изплува от тъмнината, от мрака.

За да се изясни това още повече на учениците, след като изживявали изгрева на Слънцето, тоест на Христос, те били завеждани в една пещера, в която привидно нямало камъни или друга безжизнена материя. Там виждали да се появяват житни класове от скалите като знак на живота, като символично загатване, че от привидната смърт се поражда живот – че животът се ражда в мъртвите скали. След това им се казвало: „Както от този ден нататък от слънчевата светлина, която привидно е мъртва, израства новото, така от умиращия живот постоянно се издига нов живот.“

Това е същото изживяване, загатнато в Евангелието на Йоан с думите: „Той трябва да нараства, а аз да се смалявам.“ – Йоан, чийто имен ден е в средата на лятото, е предвестникът на идващия Христос, тоест на духовната светлина; той трябва да се смалява, а идващата светлина – да става толкова по-силна, колкото повече той се смалява. Така се подготвя новият идващ живот в житното зърно, което трябва да се разпадне и изчезне, за да

отстъпи мястото на новото растение.

Учениците е трябвало да усетят, че животът почива в недрата на смъртта; че от разпадащото се, от гниещото се пораждат новите прекрасни цветове и плодове; че Земята е изпълнена с рожденатa сила. Трябвало е да научат, че в този момент в недрата на Земята животът преодолява смъртта.

Животът, намиращ се в смъртта, им е бил показван в светлината, която преодолява мрака. Това са чувствали, това са изживявали те, когато са виждали как светлината се появява и заблестява в мрака. Те наблюдавали в скалистата пещера избуяващия живот, пораждащ се в своята пълнота и блясък от привидно мъртвото.

Така у учениците била възпитавана вярата в живота, в най-великия човешки идеал. Така те се научавали да поглеждат нагоре към най-висшия човешки идеал – към този момент, когато Земята ще приключи развитието си и светлината ще заблести сред цялото човечество.

Самата Земя ще се разпадне на прах, но духовната есенция на Земята ще се съхрани у всички хора, в които заблестява духовната светлина. Тогава Земята и човечеството ще се събудят за по-висше съществуване, за нова фаза на битието.

Когато християнството се появява в течение на развитието, то носи този идеал в себе си в най-висока степен. Хората чувствали, че Христос идва като безсмъртния дух на Земята, като носител не само на материалния покълващ и избуяващ живот, но и на духовното прераждане, като най-великия идеал на всички хора, Който се ражда в Святата Коледна нощ по времето на най-дълбокия мрак като знак, че от мрака на материята може да се роди по-висш човек в човешката душа...

В богослужението в полунощ от мрака заблестява море от светлина като спомен за изгрева на духовното Слънце в Мистериите. Оттам – като спомен за скалистата пещера, от

която животът символично се ражда в житните класове – идва и разказът, че Исус е роден в обора. Както земният живот се ражда от мъртвите скали, така от нисшето израства най-висшето: Исус Христос.“ (Събр. съч. 96)

„Старите легенди, саги и митове сочат към 13-те нощи между Рождество и празника на Кръщението – тези нощи в най-дълбокия зимен мрак са времето, когато силите на Земята са особено благоприятни за ясновиждане.

Тогава физическите сили – така да се каже – се оттеглят най-силно и преминават в бездействие, а духовните сили действат съвсем особено... И мнозина, които стоят на прага на Посвещението, могат през тези дни да извървят докрай пътя на инициацията, ако именно тогава успеят да развият съвсем особена сила на концентрация. Поради това с този период с пълно право се свързва раждането на Христа, тоест на духовната слънчева светлина.“ (Събр. съч. 174b)

„В основата на Коледните празници лежи една велика Мистерия, която може да даде повод за сравнение с онези Мистерии от древната история на човечеството, които са възникнали при съвсем други условия. Коледната Мистерия на Рождество Христово – доколкото тя се схваща именно като Мистерия – се разиграва пред нас като една зимна Мистерия. Тя води началото си от онези възгледи за духовния свят, които определят и характерните отношения между човека и цялата Земя тъкмо в началото на зимния сезон.

Нека насочим нашия поглед към древните източни култури преди основаването на християнството. Ако сравним техните Мистерии, както и Мистериите, които са били разпространени в Средна, Западна и Северна Европа преди християнството, с Коледната Мистерия, преди всичко ще забележим, че те са били не зимни, а летни Мистерии. Те са изразявали сливането на човека с онези Земни сили, които се проявяват през лятото.

Добра представа за тези неща ще си изградим само тогава, когато насочим поглед към онази част от човешката история, която предшества Мистерията на Голгота.

Нека за миг да се пренесем в една от тези древни епохи. Както и друг път, ние веднага ще се убедим, че всичко, което се е изнасяло в древните Мистерии, е било предназначено за различно човечество.

Това човечество все още е притежавало един вид инстинктивно ясновидство, свързано с такива състояния на съзнанието, които се намират между дълбокия сън и будността. Благодарение на тези „реални сънищни състояния“ – ако ми позволите този израз – човек е успявал да проникне в онези духовни светове, от които той е слязъл на Земята, за да изживее земния си живот.

Имало е времена, когато всеки човек е можел да мисли и да говори за духовните светове, също както днешният човек може да разказва за нещата, които се преподават в училището. Аз често съм споменавал и преди: всичко, което древните са виждали в духовния свят, им се е представяло под формата на образи, а не под формата на съновидения. Образите имат само бегла прилика със съновиденията. Докато при съновиденията се знае съвсем точно: те са извлечени от спомените, от физическата организация на човека, без да изграждат действителен свят по начина, по който го изграждат мислите, при имагинациите нещата не стоят така.

Имагинациите на древното ясновидство съвсем не са идвали от външния сетивен свят. Те не са се отнасяли – така да се каже – до историческата действителност на човека; те са идвали от духовния свят, който е скрит зад очертанията на сетивния свят. Да, навремето духовният свят се е откривал на човека под формата на образи.

Обаче съвсем не трябва да си представяме, че древните хора са били лишени от мисли. Те са имали своите мисли, но са стигали до тях по друг начин – не като днешните хора. Ако днес човек поиска да има определени мисли,

той трябва да положи известни усилия; той трябва – така да се каже – да им придаде един вътрешен облик.

Древните хора също са полагали подобни усилия, само че по отношение на образите, които са получавали от духовния свят. Но наред с образите са получавали от духовния свят и мисли. Да, ако можехме да си представим величествените и преливащи от светлина мисли на древното човечество, ние просто бихме застинали от удивление. Тези мисли не са били съчинявани, а са били получавани като едно откровение. Както днес имаме училища и университети, така древните са имали своите Мистерии, в които наука, изкуство и религия са едно цяло.

Там не е съществувала никаква разлика между вяра и познание. Познанието се е изграждало с помощта на образи, а онова, в което хората са вярвали, се е подкрепяло от силата на познанието.

Там не е съществувала също и никаква разлика между произведенията на изкуството и това, което човек е почитал като мъдрост. Днес обаче човек се чувства задължен да прави разликата: това, което човек почита като мъдрост, е истина, а това, което създават художници, скулптори, музиканти – то е фантазия.

Нека допълним: Гьоте беше последният представител на онова човечество, което не допускаше подобно разграничаване между изкуство, наука и религия. Защото Гьоте възприемаше изкуството и науката като две страни на една и съща истина. Бездуховното и материалистично разграничаване между художествения и педантично-научния елемент дойде по-късно...

Ако днес някой говори за обща истина в изкуството, науката и религията, това се смята за недостатък, грешка. Но както вече споменах, древните образователни центрове са били така устроени, че изкуство, наука и религия са образували едно съвършено цяло. А ръководителите на Мистериите са имали задача да облекат в понятия всичко,

което хората са получавали в своето инстинктивно ясновидство, и да изградят от него една мисловна мъдрост.

Навсякъде в Мистериите ние виждаме мисловната мъдрост да блика от инстинктивното ясновидство на древното човечество. Докато по-голямата част от хората, общо взето, се е задоволявала да живее в един образен свят, да живее с митове, легенди, саги, получавайки ги от тези, които са можели да „трансформират“ образния свят в митове, легенди и саги, то ръководителите на Мистериите са изграждали ученията – мисловната мъдрост. Обаче те добре са знаели: мъдростта, вложена в мислите, съвсем не е извоювана чрез собствените сили на човека, тя е получена като откровение.

Трябва добре да вникнем в тази разлика, скъпи мои приятели, в душевното устройство на тогавашните хора. Когато изгражда една или друга мисъл, днешният човек знае: „Това аз дължа на моята собствена мисловна дейност; аз изграждам мисловните комбинации според определени логични закони и цялата ми мисловна дейност е подчинена на тези логични закони.“

Древният човек е получавал своите мисли. Той не е трябвало да се грижи как да формира мислите, защото ги е получавал като напълно готови и завършени откровения. Обаче този древен човек съвсем не е живеел в своите мисли, както ние живеем в нашите мисли. Ние гледаме на нашите мисли като на притежание на нашата душа.

Древният човек не е можел да гледа на своите мисли като на свое притежание. Те са били по-скоро едно озарение. Да, те са се спускали към човека заедно с образите. И в древния човек те са пораждали едно особено настроение на душата. Докато се е взирал в своите мисли, човек е усещал: „Ето, сега в мен нахлува една божествена сила. Аз само се присъединявам към мислите, които идват от други, по-висши същества – те живеят в мен, те просто ми дават наготово своите собствени мисли.

И аз мога да гледам на тези мисли само като на една милост от страна на духовния свят.“

Когато древният човек е стигал до това усещане, той се е изпълвал с един странен копнеж: през определени моменти от годината с помощта на своите чувства той се е стремял отново да върне тези мисли горе в духовния свят. Това е било неговото жертвоприношение към Съществата от духовния свят. И това жертвоприношение е ставало по време на летните Мистерии.

По време на летните Мистерии човек е бил обърнат към просторите на Космоса. Защо? Защото и самата Земя, освободена от сковаващата прегръдка на зимния студ, е била в един вид разширено състояние, като в едно грандиозно космическо издишване: слята със своята атмосфера, слята с цялото си космическо обкръжение. През лятото човек се е усещал свързан с горните Богове...

Обаче от IX и VIII век преди Събитието на Голгота тези мисли-откровения започват да стават все по-неясни и смътни, но затова пък в човека се пробужда една нова способност: да създава и направлява своите мисли сам! Така човекът се оказва пренесен в една коренно различна душевна атмосфера. Докато по-рано мислите са приижадали към него от най-далечните простори на необятния Космос, сега той започва да усеща мислите като нещо лично – като нещо, което му принадлежи – например като неговата кръв. В древността на мислите се е гледало като на дишането – като на нещо, което човек получава от атмосферата и после отново връща на атмосферата.

Както въздухът е нещо, което обгръща човека отвсякъде, нещо, което той всмуква в себе си и после отново издишва, така и на мислите се е гледало като на нещо, което човек получава, но и отново трябва да върне на Боговете в разгара на лятото...

Душевното настроение на древните е било много различно от това при следващите поколения, които започват

да гледат на мислите като на свое завоевание.

Нека повторя: докато по-рано мъдростта се е възприемала като някакво дихание, по-късно на мислите се гледа като на нещо, което се поражда в самия човек – както например кръвта. Бихме могли да допълним: в древните епохи човекът е бил свързан с мислите, както е бил свързан с въздуха. От времето, когато се разиграва Мистерията на Голгота, той започва да усеща мислите си, както усеща и своята кръв.

Но сега човекът си казва и друго: „Това, което изживявам като мисли, вече изгуби своя небесен произход. То е нещо, което възниква в самия мен – то е нещо земно."

Това настроение, при което в мислите се е виждал предимно земният елемент, е било характерно за последователите на древните Мистерии, включително и по времето на Голгота. Мнозина от кандидатите за окултно посвещение са си казвали: „Невъзможно е да имаме мислите на онези наши предшественици, които ги получаваха направо от Боговете. Ние сме длъжни да развием едно чисто човешко мислене." – Обаче тези чисто човешки мисли са били сериозно застрашени да попаднат под ариманичните влияния. Както онези мисли, които човек получава отгоре, го излагат на опасността от луциферични влияния, така и автономните човешки мисли го излагат на опасността от ариманични влияния.

Хората, които са можели да мислят по този начин, са изживели Мистерията на Голгота като истинско спасение на човечеството. През IV столетие след Христа това изживяване угасва напълно. Но преди това, и особено по време на Христовото Събитие, тези хора са си казвали:

„Онази духовна сила, която живее на Слънцето, вече може да се постигне от човека, защото той може да поражда и развива своите мисли вътре в себе си. През миналите епохи тази духовна сила можеше да бъде постигната само в сферата на свръхчовешкото. Но сега човек трябва

да постъпи по друг начин. Сега той трябва вътрешно да издигне своите мисли до висините на божествения свят. Като земен мислител той трябва да изпълни мислите си с невидимата и чиста светлина на божествения свят. А това той може да постигне само чрез своята чувствена и мисловна връзка с Мистерията на Голгота.“

Обаче така мистерийният празник е трябвало да се измести от сезона на лятото в сезона на зимата...

Докато е подреждал своите собствени мисли, човекът е бил изпълнен с неудържимия копнеж: „Ето, сега аз трябва да свържа тези извоювани от самия мен мисли с божествения свят, или, казано с други думи, да ги христианизирам.“ – Това той е можел да стори само през зимата – когато цялата Земя е откъсната от Космоса, откъснат е и той. По време на зимата човекът е най-близо до онзи Бог, Който слезе от Космоса и се свърза със Земята.

И през Коледните дни става точно това: Земята се откъсва от Космоса и в своята космическа самотност човекът търси връзка между самостоятелните си мисли и духовно-божествения свят...

Под ръководството на своите Учители древният човек е бил довеждан до едно помрачаване на мисленето, което се е извършвало по време на летните Мистерии. Обаче сега, ако човек вниква правилно в Коледната Мистерия, той трябва да се почувства издигнат и укрепен в своето мислене. Да, истините, които би възприел, трябва да укрепят неговите мисли.

Той е трябвало да усети приблизително следното:

„Ето, сега аз може би изграждам едно правилно отношение към Мистерията на Голгота и в резултат на това моите извоювани в упорство и мрак мисли се озаряват от една неземна светлина. Те се озаряват от тази неземна светлина, защото онова Същество, което в древните предхристиянски епохи беше свързано само със Слънцето, сега намери път към Земята и слезе в земния свят.“

И докато летните Мистерии са способствали за максимално отдаване навън на духовните сили на човека, по времето на Коледния празник човекът е трябвало да въплъти духовното знание за Космоса и да го вмъкне дълбоко в своето тяло.

Древният човек е усещал това знание не като свое притежание, а като дар от Боговете. И всяка година той го е връщал на духовния свят. Съвременният човек обаче трябва да гледа на своя мисловен свят, на своето мозъчно мислене като на свое притежание. За тази цел той трябва вътрешно и свободно да се свърже с онова духовно Същество, което живя три години в тялото на Исус от Назарет; в противен случай човек би паднал в клопките на егоизма.

В известен смисъл – ако мога така да се изразя – древните Мистерии са имали подчертано аристократичен характер и, общо взето, самият аристократизъм води началото си от тези древни Мистерии, защото отделните мистерийни свещенослужители са принасяли жертвите от името на всички останали.

Тържественият празник на Коледната Мистерия има подчертано демократичен характер. Това, което придава истинското достойнство на човека, е неговото самостоятелно мислене. И Коледната Мистерия ще бъде видяна в нейната истинска светлина само тогава, когато се преодолее древният принцип – единият да принася жертва от името на другите. И отделният човек, и всички останали трябва да изживеят обединяващото чувство, което ги издига и изравнява с Христос – с онова Слънчево Същество, което напусна духовния свят и слезе на Земята.

През първите четири века след Христовото Събитие тези изживявания са били все още много силни. Едва покъсно упадъчните мистерийни форми от Египет и Халдея простират своите пипала над целия Рим и Западна Европа, като по този начин изопачават до неузнаваемост истинското и първично християнство.

Те го „узаконяват“ и вкарват в такива традиции, от които човек трябва да се освободи напълно, ако иска да живее според истините на християнството. Защото римското духовенство практически скрива истинското християнство под одеждите на древната мъдрост...

Скъпи приятели, аз опитах да ви обясня защо в хода на времето летните Мистерии е трябвало да преминат в зимната Коледна Мистерия. Тези неща трябва да бъдат разбрани правилно. Ние трябва внимателно и дълбоко да се замислим върху онези епохи от развитието на човечеството, които предхождат нашата Коледна Мистерия – да разберем и да ценим все повече основната разлика: че всички тайни, които някога човекът е търсел навън в Космоса, днес трябва да търси в самия себе си...

Ако в древните епохи някой е търсел мъдростта на света, той е започвал всичко от звездите, които са вън в духовния Космос, и се е опитвал да пренесе в човешката душа това, което те говорят на човека. И ето, той е отправял погледа си например към Слънцето. Но тогава в сила е било старото образно ясновидско познание. За днешния учен Слънцето представлява едно гигантско газово кълбо – нещо, което естествено е немислимо за чистото и непреднамерено съзерцание.

За древния човек – доколкото го е наблюдавал с физическите си очи – Слънцето е било материалният израз на една духовно-душевна сила, също както и човешкото тяло е материален израз на друга духовно-душевна сила.

Да, човекът дълго и упорито се е вглеждал в Слънцето. И тогава той е съумявал да разчете в Космоса това, което е виждал като духовен облик на Слънцето, да го пренесе долу в своето собствено сърце и да каже: „Ето, чак сега аз разбирам човешкото сърце – самото Слънце ми подсказва какво е естеството на човешкото сърце.“

Така и в другите звезди и съзвездия човекът е откривал това, което е било скрито в самия него... Ако обаче

днес човек иска чрез възприятията си да долови езика на Космоса, той трябва да обърне погледа си към дълбините на човешкото същество. И най-подходящото време за осъществяването на тази цел е зимният сезон.

Опитайте се да разберете тази характерна особеност на Коледната Мистерия, скъпи мои приятели, защото за нас е наложително да съживим нещо от древните традиции, тъй като няма друг начин отново да застанем честно пред годишния кръг на Земята и да съизживеем истински този годишен кръг.

Колко малко знаят днешните хора за тази космическа Коледа, колко повърхностно е тяхното знание и колко недостатъчни са спомените им за Мистерията на Голгота.

Подобна профанизация е в основата на голямото нещастие, което днес тегне над човечеството. Тук се корени истинската вина на хората. Да, истинската вина е в летаргията и в отказа да обновим Коледното настроение, Коледните мисли.

А всички ние се нуждаем от такова обновление, защото иначе е невъзможно да станем истински хора, истински човеци; невъзможно е да открием космическия източник на нашите духовни сили. Да, ние се нуждаем от една космическа Коледа, от едно ново раждане на духовния живот. И едва тогава ще можем да празнуваме Коледата като честни хора; едва тогава ще има смисъл стремежът ни към пълно християнизиране на нашия мисловен свят, който сега усещаме като гореща кръв в нашето тяло за разлика от древните мисли, които сме усещали като вдишване и издишване.

Впрочем, предстои ни да живеем в епоха, която няма да прилича по нищо на сегашната действителност. Доскоро се смяташе например, че – за да не се объркват „текущите сметки“ на годишния календар – Великден трябва да се фиксира на 1 април. Всичко трябваше да се свежда до материалистичното светоусещане за годишния

цикъл. И, разбира се, след време материалистичното мислене изобщо няма да си задава въпроса колко неестествено е Новата година да започва на 1 януари, след като декември – от „децем“ – е десетият месец и явно януари и февруари принадлежат към изтичащата година.

Новата година може да започва само през март, както е било прието и в календара на римляните. Достатъчно беше обаче на един слабоумен френски монарх – признат и от историята за слабоумен – да му хрумне мисълта, че годината може да започва в средата на зимата – на 1 януари – и цялото човечество тръгна по този път.

Скъпи приятели! Трябва да сме наясно: еволюцията на човечеството зависи от това доколко човекът ще поиска да се свърже с мъдростта. Защото много факти говорят за обратното – че човекът иска да се свърже не с мъдростта, а с глупостта. Замислете се за Коледния импулс – за това, че благодарение на него човекът може да приеме онази истина, която е изразена с думите: „Аз съм Пътят, Истината и Животът.“ – Обаче пътят към истината може да бъде прокаран само с устрем и воля. За тази цел човечеството трябва да потъне в „среднощния час“. Само там то ще намери необходимата светлина...

Човекът трябва да се издигне до убеждението, че от неговия собствен душевен мрак ще се роди най-добрата му част – от мрака на душата му ще засияе неговата чиста и нова утринна светлина. Защото това е една несъмнена истина, скъпи мои приятели – че истинската светлина ще се роди от мрака. Само че занапред от този мрак не трябва да се поражда само мрак, а светлина.

Опитайте да слеете Коледния импулс с онази душевна сила, която рано или късно ще озари мрака на „другото“ знание с напиращата отвсякъде духовна светлина. Тогава Христовото Посвещение ще работи във всяко човешко сърце, а в душата си заедно с цялото човечество вие ще изживеете грандиозна космическа Коледа.“ (Събр. съч. 219)

„Ако искаме да задълбочим нашите мисли в съответствие с днешния празник, най-добре е да постъпим по начина, за който стана дума вчера: да насочим поглед към миналите епохи от развитието на човечеството, тъй като в противен случай едва ли бихме стигнали до истинското духовно ръководство на човечеството и до задачите, които то поставя пред съвременния човек.

Ние не трябва да забравяме, че най-важната част на Коледния импулс се основава на факта, че през една далечна нощ – нощта на 24 декември – Христовата светлина озари цялото човечество и неговото развитие, като по този начин Христовото Събитие се включи в планетарния живот на Земята, която едва сега – а това важи и за човечеството – получи своя истински смисъл...

От една страна, човекът може да се устреми към тази зимна нощ, за да търси раждането на Спасителя; от друга страна обаче, човекът, който следва пътищата към Духа, може да се устреми към тишината на своето сърце и там да търси Коледната нощ, понеже знае, че по това време на годината той е най-близо до самотния живот на Земята. Защото по това време на годината Земята също е откъсната от Космоса – покрита от сняг и скована от студ, живее своя собствен живот...

През онези древни епохи е било така, че докато Посветените са насочвали своите ученици към среднощното Слънце, в същото време е трябвало постоянно да им напомнят колко изоставен се чувства в своя Аз земният човек. И свещеният зимен празник все повече се е превръщал в празник на болката и отчаянието, с чиято помощ човекът е трябвало да научи, че по време на земния си живот е изключено да намери пътя към своя Аз.

По този начин той е трябвало да се научи да извлича от знаците, които Логосът е вписвал в скованата от зимен студ Земя, всичко, което му е показвало колко безпощадно е изоставен неговият Аз. И тогава той е отправял

мечтите си към Слънцето, към Слънчевите лъчи, само че те са били скрити от Земята. Наистина той е успявал да зърне Слънцето в среднощния час, обаче се е усещал твърде слаб, за да стигне до среднощното Слънце. И все пак болезненото усещане за изоставеност на човешкия Аз от страна на Космоса е съдържало нещо пророческо: да, рано или късно в хода на човешкото развитие Духовният повелител на Слънцето ще слезе на Земята, за да излекува космическата самотност на болното човечество.

Наред с това обаче се е загатвало и за чудното събитие от човешката история, при което раждането на Христос в един от южните народи е трябвало да преобрази древния празник на болката и страданието в празник на душевна радост и благочестие.

Глашатаите на това събитие го изобразяват в съответните символи, но истинският смисъл е този: Духовните сили на Слънцето ще напуснат космическите простори и ще слязат долу при човека и всички хора ще станат свидетели как древният празник на болката и страданието се преобразява в празник на тиха душевна радост. Затова и чистите пастирски сърца са могли да чуят думите: „Слава на Бога във висините и на Земята мир между човеците, в които е Моето благоволение.“ – Да, чистите пастирски сърца наистина са чули тези думи...

И днес, когато говорим за Коледната Мистерия, ние трябва да доловим зад нейните очертания тъкмо онзи древен празник на болката и страданието, за който вече стана дума – ние трябва да се замислим и за онази сила, която се вля в човешката еволюция и която позволи на човека да се изтръгне от оковите на земната тежест...

Обаче той ще се присъедини истински към този импулс само ако прояви волята да поеме по пътя на Христос и да върви по него на всяка цена. Древните Посветени са имали друга задача: от годишния цикъл те е трябвало да извличат тайните на човешката природа.

Да, ние трябва да разбираме какво ни говори годината, но трябва и да се вглеждаме в дълбоката същност на човешката природа. И ако се научим да се вглеждаме правилно – или още по-добре казано: да съзерцаваме правилно дълбоката същност на човешката природа с помощта на Духовната наука, тогава пред нас се откриват буквите, които са вписани в сърцето и белите дробове, в мозъка и изобщо във всички части на човешкия организъм. Пред нас се откриват тайните на Космоса – също както тези космически тайни са се откривали на древните Посветени чрез Логоса и неговите знаци в растителния и животинския свят.

Да, ние трябва да се издигнем дотам, че да съзерцаваме човешкото същество. И тогава самата вътрешна същност на човека ще се превърне за нас в една вълшебна книга. И в нея ще намерим записани всички подробности от развитието на човечеството. Само че тогава, скъпи мои приятели, ние ще трябва да пожертваме нещо от себе си в името на човечеството и неговото развитие.

Да, тогава нашата съзерцаваща душа ще се свърже с онази духовна сила, която постоянно тласка човечеството напред по неговия път. И именно защото човечеството е в едно непрекъснато развитие, пред нас блясва истинската задача: всяка нова епоха трябва да изживява по свой начин както Мистерията на Голгота, така и Мистерията на Коледата.

Едва тогава ние ще се извисим до непосредственото усещане за онзи Дух, който си избра Исусовото човешко тяло, за да се роди във Витлеем – онзи Дух, който обеща: „И ето, Аз Съм с вас през всичките дни до края на света.“

За тази цел ние трябва да си изработим нов духовен слухов орган – едно ново духовно ухо за незатихващото откровение на Логоса в самото човешко същество...

Само тогава човечеството ще продължи напред, без да застине в своето развитие и без да гледа постоянно назад

към това, което Библията е съхранила за духовния подвиг на Исус Христос. Само тогава хората ще стигнат до дълбокото убеждение и разбиране, че от Голгота насам Христос е свързан с нашата Земя и – стига човек да поиска – Христос неизбежно ще му се открие.

Само тогава човечеството ще стигне до ощастливяващото разбиране на истината, че както някога Коледната нощ е идвала след Михаилов празник (в началото на есента), така и сега, след новото откровение на Михаил през последната третина на XIX век, влиза в сила един нов Коледен празник, благодарение на който човечеството трябва да се извиси до едно ново духовно раждане, което е безусловно необходимо, понеже в противен случай човечеството ще тръгне по грешен път и Земята едва ли ще постигне бъдещата си духовна форма.

Днес ние живеем в една епоха, когато съвсем не е достатъчно да почитаме ежегодния Михаилов празник и ежегодния Коледен празник – днес ние живеем в една епоха, която призовава: „Хора, погледнете дълбоко навътре в душата си и там вие трябва да съзрете новото откровение на Михаил от последната третина на XIX век – там вие трябва да откриете пътя към истинския Коледен празник, а именно свързването с истинския Христов Дух, Който изисква не само вяра, но и упорито, жертвоготовно и честно познание."

И чак тогава ние ще разберем думите, които са записани в Евангелието: „Аз мога да ви открия още много неща, само че не сте още достатъчно силни, за да ги понесете." – Но човечеството е така устроено, че то ще понася все повече и повече от това, което Христос има да му каже.

Човечеството съвсем не е устроено така, че да остане в плен на онези сили, които искат да спъват неговия напредък и които неизменно сочат към канонизираните мъртви букви, с които беше документирана Мистерията на Голгота. Ние трябва да сме наясно, че тези противникови

сили имат единствената задача да лишат човека от живия и преобразяващ Христов импулс. Защото нашата епоха изобщо не разчита на тези, които са – тъй да се каже – прехласнати пред космическата пролет на външния свят, която ни се открива ежегодно в светлото, възторжено сияние на физическата природа.

Тази природа – въпреки неописуемата си красота – не може да ни покаже пътя към духовния свят. Съвременната епоха изисква от нас да открием пътя от Михаиловия празник към новия Коледен празник, защото по този път човек може да изживее не друго, а поредния космически изгрев на Духа. Обаче ние никога не бихме могли да открием този път, ако в нашето физическо съществуване се поддаваме на илюзията, че светлината идва от външния живот, от външната земна цивилизация, от външната земна култура. Ние трябва да отворим очите си за истината, че човекът е обкръжен от пълен мрак, но че единствено в този пълен мрак той може да издири онази светлина, която Христос внесе в Земята чрез тялото на Исус от Назарет.

Нека човек следва този път със същото благоговение, с което пастирите и мъдреците от Изтока някога търсеха пътя към яслите в Коледната нощ. Нека следва неясните следи и знаци, защото те ще стават все по-отчетливи и ясни и все по-недвусмислено ще сочат, че занапред космическите истини ще се извличат от самото човешко същество, а Христовата тайна – от истинското разбиране на Коледния празник. Но до този тържествен миг ще се извиси само този, който неуморно търси светлината в околния мрак.

Днес хората наричат „наука“ не това, което осветлява света (осветляването може да дойде само от светлината), а това, което го помрачава. За известно време мракът трябваше да погълне светлината.

И сега от мрака, който действително е тук, човекът трябва да извоюва светлината на Духа. Това той може да стори само ако води борбата с несломима душевна сила, с неотклонна и твърда воля. Само тогава над него ще засияе онази вълшебна светлина на „пътеводната звезда“, която през великата Коледна нощ във Витлеем е водела мъдреците от Изтока към „мястото, където беше детето“.

Ние трябва да поставим Коледния импулс на точното му място в историческото развитие на човечеството. Ние не трябва да очакваме един нов Месия или един нов Христос. Ние трябва да се стремим към онези сили, които – въпреки непрогледния мрак на материалния свят – идват от самото човешко същество, към силите, които идват от живия, безкраен и напредващ в своето развитие Исус Христос. Да, ние не трябва да ограничаваме Коледния импулс до ежегодното и конвенционално настроение на един религиозен празник – ние трябва да го освободим и да разширим границите му във времето. Само тогава Коледният импулс ще ни озари с прекрасната и спокойна светлина на Витлеемската звезда.

Да, уважаеми гости и скъпи мои приятели, в днешната Коледна вечер аз исках да ви говоря точно за тази озаряваща светлина – точно за тази озаряваща звезда. Но позволете ми да спомена и нещо друго. Позволете ми да спомена, че макар да приемате Духовната наука плахо, вие проявявате известна воля.

И във вечери като днешната Коледна вечер вие свързвате тази ваша воля с една друга воля, която се състои в порива да следвате небесната траектория на Витлеемската звезда. Защото в Коледната нощ само тя може да осветли истинския път на човека!

Да останем будни в дълбоката и чиста тишина на тази вечер, да изпълним душите си със светлината на Витлеемската звезда – точно това е най-дълбокото Коледно Посвещение за нашата съвременна епоха.

Всичко останало, общо взето, представлява само външната фасада на този Коледен импулс, който ние можем да пренесем от днешната вечер в утрешния ден.

И тогава тази нощ не само ще стане за нас символ, но и самият символ ще оживее и ние може би ще се замислим колко дълбоко и всеотдайно трябва да се свържем с порива към Духа, който занапред ще изгрее във всички благочестиви и смели човешки сърца – порива, който в същото време ще тържествува и под формата на истинския Коледен импулс, порива към онзи Дух, който през Коледната Витлеемска нощ поиска да се въплъти в човешкото тяло на Исус от Назарет.“ (Събр. съч. 219)

Р. Щайнер: Раждането на земната светлина от мрака на Коледната нощ

„Ако истински сме изживявали великия идеал, на който искаме да дадем израз чрез Антропософското общество, и ако сме склонни да вложим нашите сили по правилен начин в този велик идеал на човечеството, то трябва да желаем да насочим мислите си от тази наша духовна светлина към изгрева на великата светлина в човешката еволюция на Земята, празнуван през тази нощ на любов и мир, в която наистина преживяваме духовно или душевно онова, което може да се нарече раждането на земната светлина – на светлината, която трябва да се роди от мрака на Коледната нощ, която обаче трябва да освети в човешките души и сърца всичко, от което те се нуждаят, за да намерят пътя, който извежда към духовните висини и който трябва да бъде извървян в изпълнение на мисията на Земята.

Ако искаме да изпишем в сърцето си какво чувстваме през тази Коледна нощ, какво е то всъщност? В тази Коледна нощ в нашата душа би трябвало да се излее основното човешко усещане за любовта – основното чувство, че в сравнение с всички други сили, могъщества и богатства

на света, богатството, силата и мощта на любовта са най-великото, най-интензивното, най-действеното нещо.

В сърцето, в душата би трябвало да се излее усещането за това, че мъдростта е нещо велико, но любовта е още по-велика; могъществото е нещо велико, ала още по-велика е любовта. Толкова силно трябва да се влее усещането за могъществото, силата и величието на любовта в нашите сърца, че нещо от тази свещена нощ да прелее във всички наши чувства през останалите дни на годината...

Нека дните, нека часовете на годината така да протичат, че да не е нужно да се срамуваме пред чувството, което искаме да влеем в нашите души през Коледната нощ!

Когато можем да чувстваме и усещаме по този начин, тогава заедно с всички същества, които искат да изяснят на човечеството значението на свещената нощ, ние осъзнаваме значението на Коледната нощ за цялостния Христов импулс в земната еволюция.

Пред нас този Христов импулс застава, може да се каже, в тристранен образ. И днес на празника на Христос пред нас може да застане многозначителният тристранен образ на Христовия импулс.

Едната страна е показана в Евангелието на Матей. Съществото, което е родено, или чието раждане ние празнуваме през тази Коледна нощ, навлиза в човешкото развитие така, че трите върха на човечеството, тримата представители на висшата магия идват, за да прославят царственото същество, което навлиза в човешкото развитие. „Царе“ – в духовното значение на думата – магически царе идват да прославят Великия Духовен Цар, който се появява тук в този образ, станал възможен благодарение на това, че едно такова висше Същество, каквото беше някога Заратустра, премина през своите стадии на развитие, за да достигне до величието на онзи духовен цар, когото магическите царе искаха да прославят.

И пред нашите духовни очи застава духовният цар от

Евангелието на Матей, като внася в човешкото развитие неизчерпаем извор на добрина и благодат, един неизчерпаем извор на могъща любов...

Сега виждаме втората страна на образа на духовния цар да навлиза в човешкото развитие така, че това, което трябва да се изправи като омраза срещу него, се въплъщава в образа на Ирод и духовният цар трябва да избяга от това, което е враг на духовната царственост. Той застава пред нашия духовен поглед във величествена, магическа слава. И пред нашата душа изплува чудният образ на духовния цар, на преродения Заратустра, най-благородния цвят на човешкото развитие, който е преминавал от една инкарнация в друга във физическия план и е довел мъдростта до съвършенство, обграден от тримата магически духовни царе – самите те цветове и върхове на човешкото развитие.

И в още един образ Христовият импулс може да застане пред нашата душа – както е обрисуван в Евангелието на Марко и в Евангелието на Йоан, където ние същевременно сме доведени до космическия Христов импулс, който разкрива вечната взаимовръзка на човека с великите космически сили благодарение на това, че с разбирането на космическия Христос му става ясно как в самото земно развитие е навлязъл един космически импулс именно чрез Мистерията на Голгота. И още безкрайно повелико и могъщо от духовния цар, който стои пред нашите духовни очи, обграден от магическите царе, пред нас застава величественото космическо Същество, което иска да обхване носителя на онзи човек, който е духовният цар, цветът и върхът на самото земно развитие...

Едно задълбочаване в човешкото развитие навсякъде ни показва колко дълбоко Христовото събитие преобразява цялата земна еволюция...

Подходящо беше Христовият импулс да бъде представен

пред всички сърца чрез Любовта, естествеността и същевременно безсилието, с които пристъпва към нас детето от Евангелието на Лука. Всички можеха да се почувстват сродни с това, което така просто, съвсем по детски и въпреки това така величествено и мощно говори на хората чрез детето от Евангелието на Лука, което застава не пред магическите царе, а пред бедните овчари на полето.

Онова Същество от Евангелието на Матей стои на върха на човешкото развитие и духовните царе, магическите царе идват да Го прославят. Детето от Евангелието на Лука застава в своята простота, изключено от човешкото развитие, първоначално като дете, посрещнато не от великите, а от овчарите...

Благодарение на онова, което действаше чрез детето Исус от Евангелието на Лука, дори най-простият човек се учеше да чувства цялото събитие от Палестина като огнено събитие, което го засяга така непосредствено, както събитие, случващо се с близък роднина.

Никое Евангелие не действаше така, както Евангелието на Лука, с неговото пленително настроение и насоченост, правейки съществото Исус близко на човешката душа. И наистина всичко се съдържа в това детско изображение – всичко, което трябва да бъде там в един известен аспект на Христовия импулс: че най-висшето в целия свят е любовта; че мъдростта е велика, достойна да бъде постигната; че без мъдрост съществата не могат да устоят, но че любовта е най-великото; че могъществото и силата, които изграждат света, са велики и без тях светът не може да съществува, но че любовта е по-велика.

Само този човек, който може да усети превъзходството на любовта над могъществото, силата и мъдростта, чувства правилно Христовия импулс...

Така правилно можем да почувстваме какво е значението на това, че точно в детето Христос, посрещнато от простите пастири, ни е представен третият аспект на

Христовия импулс: редом до величествения космически аспект и до духовно-царствения аспект застава детският аспект. Духовно-царственият аспект така ни се представя, че ни се припомня най-висшата мъдрост и пред нас застава идеалът на най-висшата мъдрост. Космическият аспект ни се представя така, че ние знаем: чрез него ще бъде преобразена цялата насока на земното развитие. Най-висшата сила ни се показва чрез космическия импулс – толкова огромна, че побеждава самата смърт.

А третото, което трябва да се присъедини към мъдростта и силата и да потъне в душата ни като нещо, надвишаващо и двете, ни се разкрива като източник на човешкото развитие на Земята на физически план.

И това беше достатъчно – чрез повтарящото се изживяване на Исусовото раждане през свещената Коледна нощ – да доближи до хората цялото значение на любовта в света и в развитието на човечеството.

Така на Коледа пред нас е представено раждането на детето Исус, но през всяка Коледна нощ, когато отправяме вътрешен поглед към раждането на детето Исус, в душата ни може да се роди разбирането на истинската всепобеждаваща любов. И когато през Коледната нощ по правилен начин се събуди разбирането за любовта в нашата душа, когато празнуваме това раждане на Христос – събуждането на любовта – тогава от този момент, който изживяваме, може да се излъчи нещо, от което се нуждаем за останалите дни и часове от годината, за да бъде благословено и напоено онова, което през всеки ден и всеки час от годината можем да постигаме като знание и мъдрост.

Точно чрез това подчертаване на импулса на любовта още през римско време християнството навлезе по забележителен начин в човешкото развитие и показа, че в човешката душа може да бъде намерено нещо, чрез което душите могат да се доближат една до друга, като не се

ръководят от това, което светът дава на човека, а от това, което човешките души имат в самите себе си. Тази потребност от сближаване, основаващо се на истинската любов, винаги е съществувала в човечеството.

Но когато дойде Мистерията на Голгота, докъде беше стигнал римският свят? До Сатурналиите! В дните след 17 декември започваха Сатурналиите, по време на които се премахваха разликите между класите и йерархическите позиции. Човекът заставаше срещу човека – висш и нисш сан се премахваха, всеки се обръщаше към другия на „ти“.

Това, което идваше от външния свят, биваше пометено. А на шега и за удоволствие на децата се подаряваха „сатурналиевите подаръци“, които по-късно се превърнаха в нашите коледни подаръци. Че човек трябва да намери приют в шегата, в удоволствието, ако иска да надмогне иначе господстващите различия – ето до какво беше достигнал старият римски свят.

В този период от старата епоха се появи новото и хората вече призоваваха в душите си не шегата и удоволствието, а най-висшето, духовното. Така чувството на равноправие между хората се прояви в християнството във времето, в което в Рим Сатурналиите бяха стигнали до разпуснатия си облик. За това обаче свидетелства също и аспектът на всеобщата човешка любов, която – ако идва от най-дълбоката същност на човека – може да свързва един човек с друг човек. Ние проникваме в тази най-дълбока същност например когато в Коледната вечер детето очаква идването на Божието чедо или на Коледния ангел. И как детето очаква всичко това? То очаква идването на Божието чедо или на Коледния ангел по такъв начин, че знае: детето Исус не идва от човешкия свят – то идва от духовния свят!

Ето едно по-друго разбиране на духовния свят, когато, очаквайки Исус, детето се изравнява с възрастните. Защото те знаят същото, което знае и детето: Христовият

импулс навлиза в земното развитие, идвайки от висшите светове!

И така, на Бъдни вечер пред душата ни духовно застава не само детето от Евангелието на Лука, но също и това, което свещената Коледна нощ би трябвало да приближи до човешкото сърце по най-красивия начин, особено до всяка детска душа, като съедини детското разбиране с разбирането на възрастните...

И както детето се чувства по отношение на Коледния ангел, който му донася коледни подаръци – по своя наивен начин то се чувства свързано с духовното – така и ние трябва да се свържем с духовното, което очакваме на Бъдни вечер като импулс, който може да донесе това, към което се стремим като към висш идеал...

Това, което би трябвало да се постигне, ние ще го постигнем с обединена работа, когато ни обхване един лъч на онази любов от човек към човек – когато по правилен начин вникнем в същността на Бъдни вечер...

И вие всички, мои мили приятели, които с нас очаквате Бъдни вечер тук около коледното дърво, опитайте се в душата си да събудите нещо от чувството, което може да се промъкне в нас, когато усещаме как точно поради тази причина ние сме събрани тук, за да се учим още сега да осъществяваме онзи импулс на любов в душите си, който в далечно бъдеще все повече ще трябва да се осъществява, ако Христовият импулс, за който така хубаво ни напомня Бъдни вечер, с все по-голяма сила и с все по-дълбоко разбиране проникне в човешкото развитие. Той ще проникне там само ако се намерят души, които да го разберат в неговото пълно значение.

За разбирането в тази област е нужна обаче любовта, която – като най-прекрасното в човешкото развитие – можем да родим точно тогава в нашите души, когато тази вечер или през тази нощ изпълним сърцата си с духовен поглед към детето Исус, което е отблъснато от останалото

човечество и захвърлено в един ъгъл, родено в един обор, толкова образно представено пред нас – като пристъпящо „отвън“ в човешкото развитие, прието от най-обикновените хора, от бедните пастири...

Нека да отнесем с нас този образ от днешното разглеждане на Бъдни вечер така, че да си кажем: Ние бяхме събрани тук не само за да възприемем този импулс на Любовта за кратко време, но и за да го вложим във всички наши стремежи, на които сме се посветили.“ (Събр. съч. 143)

„Когато човекът няма всичко това само теоретически в главата, а може да почувства също и със сърцето, той ще каже: О, ти, настъпваща пролет и лятна мощ, ти довеждаш всичко във физическата природа до избуяване и цъфтеж, ти повикваш елементарните същества да излязат навън от Земята и да започнат своята работа. И през лятото тези нисши елементарни същества празнуват нещо като екстаз. Тогава е времето на лятното равноденствие, когато се празнува Еньовден.

После идват есента и зимата и човекът дълбоко в душата си може да почувства: с намаляването на външната физическа слънчева сила, с настъпването на зимата, когато става все по-тъмно и навън всичко умира, тогава най-висшите божествено-духовни сили се съединяват с тази част на Земята, където живеем ние, и тогава се чувстваме като обгърнати от тези най-висши духовни Същества – чувстваме, че в дълбочината на душата си ние принадлежим към тях.

Така ние изпитваме дълбоко почитание, когато знаем, че с настъпването на зимата ни е позволено да погледнем към тези прародни духовни сили, които се появяват като откровение непосредствено около нас. Опознаването им е призванието на Духовната наука. Тя ще донесе на хората яснота относно всичко това.

Ние знаем, че Духовната наука отново ще трябва да ни донесе онова, което хората някога са притежавали, макар

и под формата на притъпено съноподобно ясновиждане. Ние отново ще си възвърнем едно прастаро наследство, принадлежащо на хората. Да, някога хората са притежавали това съноподобно ясновидско праоткровение и има свидетелства, че е било така.

И празникът на Йоан (Еньовден) е поставен в средата на лятото, понеже трябва да доведе хората до осъзнаването: сега физическото се намира в своя най-голям разцвет, сега нисшите елементарни същества, в разцвета на своите най-мощни сили, празнуват нещо като екстаз.

Времето на празника Еньовден е фиксирано от едно прастаро съзнание на човека. В този екстаз на физическото човек забравя своята духовност, той се отдава на непосредствения разкош на физическата природа. Но тези стари ясновидци са знаели също, че през зимата с нашата Земя се съединяват най-висшите духовни сили. Затова навсякъде, където е действало, това старо съзнание е поставило в средата на зимата празника Коледа, който е трябвало да загатне, че човекът се чувства съединен с духовността на Земята.

Едно ясновиждащо човечество никога не би поставило посред лятото празника на божествената същност, на Земния дух – то е трябвало да празнува този празник през зимата. През свещените нощи душата се е чувствала съединена с божествено-духовните сили, които по това време пронизват Земята. Коледните празници принадлежат на зимата, както Еньовден – на лятото.

Когато човекът долавя как живо му говорят празниците в онзи смисъл, в който са установени от древното човечество, тогава той се чувства духовно съединен със смисъла на тези празници. Тогава той разбира какво трябва да бъде събудено в човешката душа с помощта на едно такова познание.

Засилването на външната физическа слънчева светлина, насочването на физическите небесни сили към

Земята през пролетта и отдръпването на духа в божествените сфери, както през нощта духът на човека се оттегля в духовния свят – това е чудесно изразено във Великден, който е поставен в такова време, че при определянето на този празник се вземат предвид констелациите на Слънцето, Луната и звездите...

Характерно за нашата материалистическа епоха е, че тя иска Великденският празник да бъде фиксиран – всяка година да се празнува на една и съща дата, понеже материализмът изисква датата му да се определя от индустриалните и търговските интереси. Един истински израз на материалистическата същност на нашето време!

За приключването на някои сметки положително е по-удобно Великден да не се празнува една година през април, а на следващата – през март, но точно това определяне на времето на Великденския празник според звездните констелации на небето изразява как си взаимодействат земното и небесното.

В това датиране на празниците се крие дълбоката мъдрост на прачовечеството. Впрочем, търговските интереси ще надделеят и Великден ще бъде фиксиран на определена дата, но ако хората забравят смисъла на този празник, това ще се отрази лошо върху всичко онова, което човечеството би трябвало да съхрани в своето развитие.

И когато Великден бъде фиксиран с оглед на външни интереси, Духовната наука ще бъде призвана въпреки това да го смята за един подвижен празник, който се определя единствено чрез констелациите на Слънцето, Луната и планетите.

Така редом с материалистичния Великден ще има един духовен Великден, който ние и занапред ще празнуваме в нашите сърца така, че да запазим съзнание за връзката си с духовния свят. Този духовен Великден ще бъде едно отражение, един аналог на духовния процес.

Напролет „заспиват“ съзнанията на висшите духовни Същества и на преден план идват съзнанията на нисшите духовни същества. През есента обаче „се събуждат“ висшите божествени сили, които в своето съзнание остават свързани със Земята. Когато това наистина се почувства, постепенно ще се разбере, че човекът принадлежи към Духа, а външната физическа природа е само отражение, подобие. И човек все повече ще иска да узнае как самият той застава като образ на Духа, а не като образ и подобие на външната природа.“ (Събр. съч. 143)

Р. Щайнер за Коледата като празник на Духа на Земята

„Когато наближава някой от големите празници (Коледа, Великден или Петдесетница), ние виждаме как външните форми ще запечатат тези празници. Много, много малка част е съхранена от това, което предците ни са чувствали да оживява в душите им в навечерието на тези празници: онази дълбочина, пронизващото душата чувство, което те са изпитвали по отношение на връзката на човека с целия космос и духовните му първопричини. Това чувство е оживявало особено интензивно в такива празнични времена, защото те са били нещо реално за душата. Тя се е чувствала по-различно, отколкото през останалата част на годината.

Днешният човек няма представа за това, което е пронизвало душите в миналото, когато при непрестанното скъсяване на деня е наближавал краят на годината и се е честването раждането на Исус Христос; или когато е наближавало възкресението Му, когато снежната покривка постепенно се е стопявала и това, което земята е стаила в себе си, отново е пристъпвало на повърхността...

В действителност чувствата на съвременниците ни са станали абстрактни, разсъдъчни, празни. Хората обхождат улиците и по правило не чувстват в Коледния празник нищо повече от това, че той е празник на подаръците. А това, което иначе чувстват, има само съвсем слаба връзка с онези дълбоки усещания, които са пронизвали душите на предците ни. Човекът е изгубил връзката с живота. Една от задачите на Духовната наука ще бъде да възстанови тази връзка чрез чувствата.

Този, който се захваща само с понятията и идеите на духовно-научния светоглед, е схванал най-малката част от Духовната наука. Разбрал я е само този, който знае, че целият свят на чувствата и всички усещания на човека трябва да се променят, когато познанието за духа проникне в сърцата и душите.

И това, което за определен период е било абстрактно, чието значение е било забравено – именно дълбокият смисъл на празниците ни – отново ще изникне пред душите ни, когато човекът схване това интимно отношение към целия обкръжаващ го свят – така, както това би могло да се случи единствено по пътя на духовния възглед.

По този повод често ни е занимавал дълбокият смисъл на Коледния празник. Днес ще го разгледаме от различна страна. Днес ще го разгледаме, след като най-напред си изясним как антропософските мисли и идеи действат върху чувствения ни свят, как те действително ще направят от човека нещо различно от това, което е той днес. Той отново ще знае какво означава това да се усеща непосредствено пулсът на духовния живот в природата – топлината, която преминава през света като нещо, което одухотворява всички същества.

Днес, поради абстрактната астрономия, за човека, който поглежда към звездното небе, то е изпълнено с абстрактни материални небесни кълба. Тези кълба ще се

явят пред него отново като тела, изпълнени с душа и дух. Пространството за него отново ще се изпълни с душа и дух. Той ще усеща целия космос топъл, както усеща приятелската гръд – разбира се, космосът за него ще бъде по-величествен и по-огромен.

Знаем, че индивидуална душа като тази на човека, живееща в отделното тяло, можем да открием единствено у човека. При останалите същества, които ни заобикалят, трябва да търсим душа от друг вид и друга форма.

Животните около нас също са одухотворени, но напразно ще търсим душата им тук на физическия план. Животинският Аз, който наричаме групов Аз, трябва да се търси на астралния план и всяка отделна група родствени животни – да речем, лъвовете или котките – има една обща душа, общ Аз.

Пространствената разделеност тук на земята не е от значение. Дали един лъв ще се намира в зоологическа градина, а друг в Африка – това е безразлично. Всички лъвове принадлежат заедно към един Аз, който астралният изследовател може да открие в Астрала. Тези групови Азове там са завършени индивидуалности. И както тук на физическия план вашата индивидуалност е завършена, така и груповият Аз е завършена индивидуалност на астралния план. Както десетте ви пръста са част от завършената ви личност, така и всички лъвове са част от груповия Аз на лъвовете. А ако можехте да се запознаете с отделните групови Азове в астралния план, то вие бихте открили, че най-присъщото им качество е мъдростта, колкото и малко мъдри да ни се струват тук във физическия свят отделните животни.

Никой не бива да вади заключения на базата на отделните животни за качествата на груповите им Азове, на личността на животните в Астрала. Точно както пръстите ви носят качествата на един индивидуален Аз, така и отделното животно носи качествата на груповия Аз...

Ако проследите полета на птиците, когато при наближаването на есента те се оттеглят от североизток на югозапад и при приближаването на пролетта прелитат от югозапад на североизток, и ако си зададете въпроса: „Кой ръководи този птичи полет?“, то като окултен наблюдател вие ще стигнете до отделните разпоредители и управляващи – до груповите Азове на отделните видове и родове... Завършените групови индивидуалности са много по-умни Азове от тези на физическите хора и притежават същите съставни части като тези на физическия план. Всичко, което в тях е мъдро устроено, е откровение на мъдростта на груповите Азове на животните. Ние ще крачим по друг начин из света, когато знаем, че при всяка крачка и стъпка сме сред Същества, чиито дела виждаме.

Ако си представим растителното царство, Азът на този растителен свят се намира в свят, още по-висш от света на груповия Аз на животните.

В духовния свят или в Девакана се намират Азовете на растенията – те са много малко на брой, тъй като тези отделни Азове обхващат огромен брой отделни растения от много видове, които се намират тук, на Земята. А ако потърсим мястото, където пространствено можем да срещнем тези растителни Азове, ние ще достигнем в търсенето си до центъра на Земята.

Твърде примитивна представа за духа на Азовете бихме имали, ако се запитаме дали има място за всичките различни Азове. В духовния свят всичко се взаимнопрониква. Този, който не може да го разбере, ще възприеме мнението, което сега се съдържа в една книга, която особено се рекламира сред теософите и която говори за духовните светове, но по такъв начин, че се пита: „Ако в продължение на едно хилядолетие са живели 30 милиарда човеци, чиито души би трябвало да се намират в обкръжението на Земята, то би трябвало да съществува такъв огромен брой души, че би имало твърде малко място за

всички тях.“ – Намерението на тази книга е добро, но тя е невероятно повърхностна.

В центъра на Земята следва да търсим растителните Азове, тъй като самата Земя като планета е един цял организъм. И както косите са част от вашия организъм, така и растенията са част от организма на Земята – те сами по себе си не са самостоятелни същества, а са членовете на този организъм. Болката и удоволствието у растенията са болката и удоволствието на земния организъм...

Този, който може да наблюдава нещата, знае, че когато нараним едно растение – доколкото нараняването засяга горните му части – това нараняване не е свързано с усещане на болка от страна на земния организъм. То е същото, както когато телето суче от кравата, което е свързано с изпитване на удоволствие. За земния организъм тази избуяваща от земята зеленина може да се сравни с млякото в животинския организъм. И когато през есента косачът отрязва със сърпа класовете, това не е просто един абстрактен процес за този, който съумее да задълбочи идеите на Духовната наука в душевни усещания, а косенето със сърпа означава за него един полъх от удовлетворение, който преминава през нивята, и цялото ожънване на зърното облъхва полето с чувство на удоволствие.

Така ние съусещаме земния организъм, както усещаме приятелската гръд. Ние се научаваме да разбираме болката на земята, когато знаем, че земята усеща болка, когато отскубнем растението с корена...

Така ние се научаваме да усещаме заобикалящата ни природа и природата се превръща за нас все повече в душа и дух. И когато отидем в каменоломната, където работниците раздробяват камъните, за нас това е – ако превърнем идеите на Духовната наука в душевни чувства – не просто нещо абстрактно. Ние не виждаме просто раздробяващата се в каменни късове скала.

Да, дори когато скалата бива взривявана, за нас това не е нещо абстрактно, а ние се учим да съусещаме какво чувства надарената с душа и дух природа...

Лесно бихме могли да предположим, че когато работниците раздробяват скалата, това предизвиква чувство на болка в природата. Но случаят е тъкмо обратен. Това, което се нарича раздробяване, в царството на камъните предизвиква в природата най-голяма радост, вътрешно удовлетворение, а такова чувство тя изпитва и когато разтваряме сол или бучка захар във вода. От разтварянето на минералното тяло водата се изпълва с вълни на удоволствие. При другите процеси е различно.

Нека си спомним далечното минало на Земята, когато тя е била огнено-течно тяло и всички метали и минерали са били разтворени в нея. Земята не е могла да остане такава, тъй като тя е трябвало да се превърне в сцената, по която ние днес стъпваме. Металите и минералите е трябвало да се втвърдят, отделяйки се от течния елемент. Те е трябвало да станат твърди, да се свият.

Това, което е било разтворено в течния елемент, е трябвало да се свие, да кристализира – процес, подобен на този, който виждаме в чашата вода, в която сме разтворили сол. Изстудете водата и ще видите солните кристали да се отделят като твърди тела от водната маса.

Ако проследите чувствата, които възникват при това, то те ще бъдат чувства на болка в привидно мъртвото царство на камъните. Всяко привидно разрушаване и раздробяване на царството на камъните е удоволствие за земята. Всяко консолидиране, втвърдяване, кристализиране се осъществява в болки – така са се образували всички камъни, всеки твърд минерал на арената, която обитаваме. Малко или много такъв е бил случаят, когато земята ни се е втвърдявала. А ако насочим поглед към бъдещето на Земята, ние трябва да си го представяме така, че твърдта все повече ще се втечнява, ще се разтваря. Накрая земята ще

се превърне в това, което наричаме „астрална земя“, докато земната материя става все по-фина и по-фина.

Така в първата половина на образуването на земята ни ние наблюдаваме минералните съставки като онова, което се е образувало в мъки на арената на нашето обитаване. А към края земното същество се изпълва все повече с благословено удоволствие и цялата Земя ще е потопена в удоволствието, когато се превърне в една астрална планета...

Вие можете да проследите чак до средата на XVIII век християнски писатели, които все още притежават усет за живото в природата в цялата му радост и болка. Затова в писанията си те ни казват думите, които за днешния човек са само фрази или в най-добрия случай алегории и образи, докато в действителност те трябва да се разбират като нещо истинско. „Вие не трябва просто да мислите за природата, вие трябва да я усещате, да я вкусвате, да я чувствате!“

Това имат предвид те, когато косачът коси нивите: да изпитаме чувствата, които облъхват нивята. И когато видим как човекът в каменоломната раздробява камъните, да съусетим удоволствието, което изпитва природата. И когато видим как там, където реката се влива в морето, се отлага пръст, да се научим да усещаме как заедно с отлагащата се пръст в земята се отлагат чувства на болка. Така природата ще стане за нас напълно проникната от душа...

По този начин ние ставаме едно със заобикалящата ни природа. И когато постепенно – частица след частица – станем едно с нея, ние ще усещаме и великите събития в нейната духовност и душевност.

Когато през пролетта дните започнат да се удължават, ние чувстваме как светлината все повече и повече струи към земята ни, когато от тайнствената вътрешност на земята избуяват растенията от семенцата, които се намират вътре в нея, и когато всичко отново се покрие със

зеленина, ние чувстваме не само как извира това, което виждаме в избуяващата зеленина, а и че се случва нещо душевно.

А когато в наближаващата зима дните все повече се скъсяват, до земята достига все по-малко светлина, растенията отново се свиват, зеленото се променя и ние усещаме нещо подобно на това, което самите ние изпитваме, когато вечер уморени се отдадем на съня. И когато през пролетта природата се събужда, усещаме, че изразът „природата се събужда“ не е за нас обикновена алегория, а самата истина...

Ние чувстваме как от средата на лятото нататък всичко започва да се движи в обратна посока, как душата на Земята се подготвя за съня.

Когато вечер човекът се приготвя за своя сън, ние имаме пред себе си онзи жив процес, който често съм описвал: постепенно астралното ни тяло се отделя заедно с нашия Аз, освобождава се и – така да се каже – се понася към своя собствен, първичен свят. Ако в настоящото състояние на развитие на човечеството човекът беше способен на това, което някога е умеел, то когато астралното му тяло се отделя от етерното му тяло и физическото му тяло, щеше да изгрява неговото духовно съзнание – духовна дейност и духовен свят щяха да обгръщат тялото му. Човекът просто щеше да излиза от физическото си тяло и щеше да встъпва в друга форма на съществуване. Това и прави той, но не знае нищо за това в днешния си стадий на развитие.

Това се случва и на нашата Земя. Астралното тяло на земното ни обкръжение осъществява преходи в хода на годината. Преходите са различни на двете полукълба на Земята, но това днес не е от значение.

Във времето, когато растенията и изобщо животът избуяват от земята, астралното ѝ тяло е заето с естественото битие на нашата Земя. То осигурява растежа на растенията. То осигурява всичко, което се случва на Земята като

зеленеене и виреене. А през есента, когато Земята изпада в един вид сънно състояние, астралното ѝ тяло се отдава на духовното си творчество.

Онези, които чувстват живо този процес на Земята, знаят, че от пролетта до есента могат непосредствено да наблюдават във всичко, което избуява и вирее, външното откровение на освободеното земно астрално тяло. А когато дните станат най-къси, когато външният физически живот се подготвя най-усилено за съня, тогава избуява духовният живот.

А какъв е духовният живот на Земята? Кой е духът на Земята? – Този „дух на Земята“ сам се е окачествил като такъв, казвайки: „Който яде хляба Ми, Ме тъпче с краката си.“ – Когато посочи това, което Земята произвежда като твърда храна за хората, каза: „Това е Моето тяло“, а когато посочи това, което протича като сокове, каза: „Това е кръвта Ми.“ – Тогава с тези две изказвания Той обозначи самата Земя като Свой организъм.

В предхристиянската епоха всичко това е било по-различно, отколкото в християнската епоха... Във времето на късите дни, когато са се разигравали светите Мистерии на древността, тези, които са били посвещавани, са се обръщали с цялата си душа към Слънцето и около полунощ в нощта срещу Коледа тези, на които е предстояло да приемат Посвещение, са били довеждани в древните мистерии дотам, че са можели да видят Слънцето в часа на полунощ. С това те са ставали ясновидци.

Съвременният човек не може да види Слънцето в полунощ, тъй като то се намира от другата страна на Земята. За виждащия обаче Земята не е пречка да види Слънцето в неговата духовна същност. И в светите Мистерии, когато виждащите са съзирали Слънцето в полунощ, те са виждали и ръководителя на Слънцето (Христос), понеже за тези, които е трябвало да се свържат с Него, Той изцяло се е намирал в Слънцето. Когато на Голгота кръвта

бликна от раните, това беше събитие с огромно значение за цялото земно развитие. Никой, който не може да схване, че християнството почива на един мистичен факт, не разбира това събитие.

Ако някой с ясновидски поглед проследеше от далечна планета развитието на Земята през хилядолетията, той би наблюдавал не само физическото ѝ тяло, но и нейното астрално тяло. А през хилядолетията това астрално тяло би показвало определени светлини, цветове и форми. В един момент то се промени. Изникнаха други форми, блеснаха други светлини и цветове – това беше моментът, когато на Голгота кръвта бликна от раните на изкупителя.

Това не беше само човешко, а и космическо събитие. С това Азът на Христос, който дотогава можеше да се търси единствено на Слънцето, се спусна върху Земята. Той се свърза със Земята и в духа ѝ ние ще открием Христовия Аз. А Посветеният съумя да види Слънчевия дух Христос, Който в светите Мистерии на древността бе търсен на Слънцето в полунощ на Коледа, а в ново време е централният дух на Земята.

Християнското съзнание се състои в придобиването на чувството за жива свързаност с Христовия Дух. Това се отнася не само до съзнанието на обикновените християни, но и до съзнанието на християнските Посветени.

Това е процесът, който се разиграва всяка година, когато дните намаляват и земната природа потъва в сън. Тогава ние можем да встъпим в непосредствена връзка с Духа на Земята. Затова съвпадането на Христовото Рождество с най-късите дни и най-дългите нощи не е произволно, а е резултат от принципа на Посвещението. Така ние виждаме, че със скъсяването на дните и с удължаването на нощите е свързано нещо безкрайно духовно и чувстваме, че в това събитие има душа, и то най-висшата душа, която можем да почувстваме в земното развитие.

Първите християни не са имали предвид учение или сбор от мисли, когато са изговаряли името Христово. На тях би им се сторило напълно невъзможно някой да се нарече християнин само заради изреченията, които Исус Христос е изговорил. Никому не би хрумнало да отрича факта, че същите мисли могат да се открият и в други религиозни учения, и никому не би хрумнало да разглежда това като нещо особено.

Едва днес в кръговете на учените се придава огромно значение на това, че учението на Исус Христос съвпада с други религиозни учения. Правилно е да кажем, че не бихме открили и едно поучение, което да не е било изказвано и преди, което да не е било преподавано и по-рано, но това не е от значение. Християнинът не се свързва с Христос само по силата на учението. Християнин е не този, който вярва в думата, а християнин е този, който вярва в Христовия дух.

Християнинът трябва да притежава чувството за свързаност с действително управляващия Земята Христос. Да признаеш единствено Христовото учение не означава, че проповядваш християнство. Да проповядваш християнство означава да виждаш в Христос духа, когото току-що описахме като ръководителя на Слънцето, който пренесе делото си на Земята веднага щом кръвта бликна от раните на Голгота и така включи Земята в делото на Слънцето.

Затова тези, които първи оповестиха християнството, най-малко от всичко смятаха за нужно да проповядват единствено думите – те придаваха огромно значение на това да свидетелстват за личността на Исус Христос: „Ние Го видяхме, когато беше с нас на светата планина."

Те отдаваха значение на това, че е бил там, че са Го видели. „Ние поставихме ръцете си в раните Му."

Те придаваха значение на това, че са Го докоснали. От това историческо събитие тръгва цялото бъдещо развитие на човечеството на нашата Земя...

Ако се върнем към времето преди християнството и се насочим все по-назад, ние ще открием, че любовта все повече е обвързана с кръвната връзка. Ние ще срещаме любовта единствено в родствените връзки и в юдейския народ, от който произлиза и самият Христос. Виждаме как се обичат онези, в чиито жили тече обща кръв – любовта е почивала върху природната основа на общата кръв.

Духовната любов, която е независима от кръвта и плътта, се всели на Земята едва с идването на Христос. А в бъдеще нещата ще зависят от това дали ще се изпълнят думите: „Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене. И който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене. И който не взима кръста си и не Ме следва, не е достоен за Мене. Който е запазил душата си, ще я изгуби, а който е изгубил душата си заради Мене, ще я запази.“ (Матей 10:37-39).

Който желае да направи любовта зависима от природната основа, от кръвта, в този смисъл не е християнин. Духовната любов, която ще обиколи човечеството като огромна свързваща нишка на братство, е резултатът от християнството...

Още псалмопевецът каза: „Спомням си древните дни, размишлявам за всички Твои дела.“ (Псалм. 143:5)

В древността това е било едно постоянно усещане: погледът към прародителите. Човекът е чувствал как кръвта на прадедите му още тече през вените му и е чувствал Аза си свързан с Аза на прадедите. Ако това усещане е трябвало да се предизвика още по-ясно в юдейския народ, то се е изговаряло името на Авраам, тъй като хората са се чувствали част от общия кръвен поток, който започва от Авраам. Когато е трябвало да изрази най-висшето в себе си, юдеинът е казвал: „Аз съм едно с Авраам.“

А след смъртта на тялото му – и това е имало дълбоки причини – душата му се е завръщала в лоното на Авраам.

Тогава е отсъствала самостоятелността, която се всели в съзнанието на хората с Христос. С Христос в човека се всели съзнанието за „Аз съм“...

Азът, който днес е включен във вас, търси духовната любов навън. Не с бащата – какъвто беше Авраам – Азът се чувства едно цяло, а с духовния баща на света: „Аз и Отец сме едно“...

В коледното песнопение не се казва като спомен: „Днес си спомняме, че се роди Христос“, а всеки път ни се казва: „Днес Христос се роди!“, тъй като събитието е извън времето. А това, което някога се случи в Палестина, се случва на всяка Коледа за този, който може да изпълни на дело учението за чувствата и усещанията...

Така празниците отново ще се превърнат за нас в нещо, което преминава като живителен полъх през човешките души, и в такива празнични моменти човекът отново ще се впише в цялото творение – в живота на пълната с дух и душа природа.“ (Събр. съч. 101)

Р. Щайнер за истинския смисъл на Рождество Христово

„Пред духовния си взор често сме си представяли как в Исус Христос в едно цяло се сливат – така да се каже – две същности: Христовото Същество и човешката същност на Исус. В рамките на християнското развитие се е спорило много, имало е много сблъсъци на догми относно съчетаването на Христос с Исус в съществото, чието физическо раждане се отбелязва с Коледния празник.

Като изходна точка ние можем да използваме нашето знание, че в Христос разпознаваме едно космическо, неземно Същество – едно Същество, слязло от духовните светове, за да може чрез раждането си като човек от плът да придаде смисъл на Земното развитие.

В човека Исус разпознаваме онзи, който в известен смисъл е бил предопределен като човек да се съедини с Христовото Същество, да го поеме в себе си, след като в продължение на 30 години е бил подготвян за това...

Който гледа сериозно на антропософския мироглед и на това движение, ще съзира в това, което те имат да кажат на човечеството, не детска игра, а сериозни истини. И ние сме длъжни да оставим душата си да бъде разтърсена, защото великото трябва да ни разтърси." (Събр. съч. 173)

„Коледно усещане е и решимостта да се изправиш пред сериозното в живота. В наше време коледното настроение не бива да се състои само в блажено отдаване на всичко онова, което наричат „свети чувства около коледната елха", а и в изживяването на връзката със сериозните и потресаващи събития на съвремието." (Събр. съч. 173)

„Нашата задача е да свържем живеещото в духовния свят с онова, което живее във физическия свят. Но за тази цел трябва да пристъпим с голяма сериозност към едно истинско разбиране на действителността. В нашето материалистическо време човекът твърде много е привикнал да обгръща с поглед само тесни хоризонти...

В наше време човекът предпочита да избягва големите хоризонти и не иска да нарича нещата с имената им. Затова и хората проумяват толкова трудно как е могло да се стигне до такава Карма като тази, каквато сега е надвиснала над Европа... В основата обаче стои една общочовешка Карма, която засяга всекиго поотделно и която може да се изрази с една простичка дума поне по отношение на една точка, а точките впрочем са много. Човек обаче проявява стремеж да подминава точно онова, което е съществено: съществено е бягството от истината, в което днес са изпаднали душите! Душите буквално бягат от истината – те изпитват ужасно отвращение от разбирането на истината с цялата ѝ сила и обхват." (Събр. съч. 173)

„Ако погледнем назад към началото на човешката еволюция на Земята и след това я проследим през хилядите години, които предшестват Мистерията на Голгота, ще открием, че през онова време, независимо от това колко са велики и огромни постиженията на отделните народи, всички тези постижения са представлявали всъщност една подготовка – те са били подготвителни степени за онова, което се случи при Мистерията на Голгота заради човечеството. А ако проследим станалото от Мистерията на Голгота насам, отново ще открием, че можем да я разберем само като си спомним, че Христос, Който премина през Мистерията на Голгота, оттогава дейно участва в еволюцията на човека.

Много неща в еволюцията могат да изглеждат неразбираеми, ала ако ги изследваме без тесногръдие и предубеждения (например без вярата, че неизвестни божества идват на помощ на човека точно когато той смята, че помощта е необходима, без самият той дори и да си е помръднал пръста), ще открием, че дори най-отчайващите събития в течение на световната история ни показват как еволюцията на Земята е придобила значение чрез факта, че Христос е преминал през Мистерията на Голгота...

Ние не можем да си представим, че човечеството може да загуби Слънчевото Същество Христос, Който вече е преминал през Мистерията на Голгота – защото Той слезе долу от духовни висоти, свърза се с човека Исус от Назарет и вече остава свързан със Земята. Той присъства, Той съществува, както Коледната песен обявява всяка година отново: „На нас Спасител се роди.“ – Това изразява не временната, а вечната природа на това събитие: Исус не само веднъж е роден във Витлеем, но се ражда непрекъснато. С други думи: Той остава в живота на Земята...

За много съвременни хора Коледа е само възможност да дават и получават подаръци – празник, който те отбелязват всяка година по навик. Коледният празник е

станал празна фраза, също както и много други неща в съвременния ни живот. И точно защото толкова много неща са станали само фраза, съвременният ни живот е така изпълнен с нещастия и хаос. Това всъщност е истинската, по-дълбоката причина за хаоса в нашия съвременен живот...

Ще трябва да вземем вътрешно решение да дадем истинско и достойно съдържание на този празник, който би трябвало да издигне човечеството до разбиране на значението на своето съществуване. Запитайте се, мои мили приятели, дали когато – застанали пред Коледното дърво – отваряте подаръците си, дадени ви по навик, и отваряте Коледните картички, съдържащи обикновените фрази, във вас живеят чувства, които могат да издигнат човечеството до усещане и разбиране на значението на човешката еволюция на Земята...

Трябва да дойде ново съдържание, което да ни даде напълно нови чувства, които дълбоко да ни потресат – толкова силно, колкото са били разтърсени онези, които са били истински християни през първите християнски векове и които са знаели, че Мистерията на Голгота и появяването на Христос на Земята представляват най-висшето, което човекът би могъл да преживее. Нашите души трябва отново да придобият сходно чувство...

Между нас трябва да пребъдва изпълнена с обич взаимопомощ, така че истинско общество на души да възникне, в което завист и всички такива неща да изчезнат. И в такова общество няма да се възприемаме през призмата на своята специална индивидуална цел, а ще застанем един до друг, обединени от обичта и великата ни обща мисия, без дисхармония помежду ни. Защото общата задача означава единство и хармония.

Светлината на Коледа ще грее за нас като светлина на мира – тя носи мир навън, защото излъчва вътрешен мир в сърцата на човеците. Трябва да разберем това и да си

кажем заедно: „Нека да осъзнаем това и да заработим заедно с обич за голямата ни задача.“ – Тогава и само тогава ще разберем Коледата.

Нека си припомним, че като сеем раздори, тези раздори ни пречат да разберем Онзи, който се появи сред нас на Бъдни вечер. Не можем ли да влеем тази Коледна Мистерия в душите си като нещо, което свързва сърцата ни в обич и единство?“ (Събр. съч. 202)

„Най-съществено, най-важното за Същества от висшите Йерархии е това, което се ражда и живее в човешката душа. Ангелите, които надничат през „Коледните прозорци“, изобщо не се интересуват от професорските хипотези и открития – с тях Ангелите нямат нищо общо. Да, на този етап те изобщо не се тревожат за мислите. Важни са човешката душа и човешките чувства...

За да се доближим през зимата до духовния свят, е от значение не толкова дали сме глупави или умни хора, а дали сме сърдечни или пък обратно – затворени и студени егоисти. Точно това се предава на космическия свят чрез годишния цикъл на Земята.

Всичко, което мислим, остава на Земята; Ангели и Архангели изобщо не се интересуват от него, когато надничат през „Коледните прозорци“. Те се интересуват от нещо съвсем друго, защото – ако ми позволите този израз – сега те разполагат със „злато с по-висок карат“, което могат да получат от духовно-душевната същност на човека. И тези по-ценни монети се отливат не другаде, а в „монетния двор“ на чувствата – там, където живее и страда човешката душа...

Както тук ние живеем чрез лятната топлина и зимния студ, така след смъртта добрите чувства ни стоплят, а лошите ни смразяват. След портата на смъртта ние попадаме в измеренията на съвсем нови духовни „дни“ и „години“. И там ние самите се превръщаме в резултат от своите морални действия на Земята. Там нашето духовно

обкръжение е изградено от нашата глупост и от нашата мъдрост, от нашите симпатии и антипатии към доброто.

Така че нека обобщим: както тук на Земята имаме приятния и топъл летен въздух, както имаме смразяващия зимен въздух, така и след смъртта си ние попадаме в една духовно-душевна атмосфера, която е ласкава и топла само доколкото е подготвена чрез нашите добри чувства, или пък в една смразяваща атмосфера, доколкото тя е подготвена чрез нашите лоши чувства.

Тук на Земята лятната топлина и зимният студ са нещо общо за всички хора. В живота след смъртта всеки сам поражда своята собствена атмосфера. И едно от най-странните изживявания след смъртта, скъпи мои приятели, е, че докато една душа се носи в смразяващ и свиреп студ, до нея върви една друга душа, която е обгърната от ласкава и нежна топлина.

Това са опитности, които всеки може да провери след смъртта... Тези хора, които на Земята са развили лоши чувства, трябва да изживеят мъчителни опитности под погледа на онези, които са развили добри чувства.

Трябва да сме сигурни: след като минем през Портата на смъртта, всичко, което е било скрито в най-дълбоките гънки на душата, се разбулва докрай... Ние сами подготвяме цялата атмосфера на духовния свят, като внасяме там последиците от нашите действия.“ (Събр. съч. 219)

„Мистериите залязоха в онзи час, когато мястото им трябваше да се заеме от свободното развитие на човека. Но сега идва времето, когато Мистериите трябва да бъдат отново намерени. И всеки трябва да е наясно, че за откриването на Мистериите днес са нужни общи и организирани усилия... И занапред вашата истинска задача, скъпи приятели, може да бъде само тази: с правилно разбиране за нещата да оказвате дейна помощ за укрепването на тези обновяващи се Мистерии.“ (Събр. съч. 233а)

Библиография

1. „Пробуждане на човешката душа“, 25.3.1923г.
2. „Рождението“, 7.1.1916г.
3. „Великата задача на човека“, 16.2.1927г.
4. „Достатъчна ти е Моята благодат“, 18.1.1917г.
5. „Път, Истина и живот“, 19.8.1920г.
6. „Поучаваше ги“, 07.01.1923г.
7. „Вземи детето“, 10.1.1932г.
8. „Новата епоха“, 7.1.1931г.
9. Протоколи от годишната среща на Веригата 1912 г.
10. Соковете на Любовта, Мъдростта и Истината, 9.8.1931г

Мили приятели,

Ако имате интерес към Езотеричното християнство, на редовните срещи с нас из цяла България можете да получите още екземпляри от тази или другите книги, които подготвихме за вас през изминалите години.

А когато имаме разумна възможност, разпращаме и по куриер.

За повече информация: ISTINA.BG (Виртуална библиотека)

Всички книги се разпространяват безплатно благодарение на даренията на добри хора, за да помогнем Божественото Учение да пусне корени сред българския народ, предопределен за велика мисия.

В изпълнението Волята на Бога
е силата на човешката душа.

Ако желаете да подкрепите безплатното разпространение на пробуждаща духовна литература, можете да ни помогнете чрез скромно дарение по банков път:

Теодор Бранимиров Николов
IBAN: BG45 STSA 9300 1528 0217 53
BIC: STSA BGSF
Основание: Дарение за книги

ePay/EasyPay – към микросметка (КИН) с номер 1947061192

Revolut: @istinabg

PayPal: https://paypal.me/istinabg

Или с паричен превод по Еконт:
за Теодор Николов, 0882 47 49 50
до офис Еконт Разлог

Благодарим за подадената ръка!

С най-чиста братска Любов,

Теодор и Ванина

„Желая ви сега Христос да се роди във вас. Това наричам Рождество Христово. Вие живеете в много важна епоха. Надали някога сте живели в по-важна епоха от сегашната. От 2000 години насам вие не сте имали по-благоприятни условия от сегашните. Сегашната епоха носи благоприятни условия за постижения и за придобиване на блага."

Учителя Петър Дънов

• РАЗПРОСТРАНЯВА СЕ БЕЗПЛАТНО •